

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ.

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

«Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, Αγροτουρισμός και Τοπική Οικονομική
Ανάπτυξη. Η Περίπτωση της Περιφέρειας Θεσσαλίας»

Παπακωνσταντίνου Ανθή

Επιβλέπων: Καρανικόλα Ζωή

Πύργος 2022

Περίληψη

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως θέμα τις Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, Αγροτουρισμός και Τοπική Οικονομική Ανάπτυξη. Η Περίπτωση της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Αυτή η εργασία δημιουργήθηκε για να συλλεχθούν διάφορα στοιχεία όσων αφορά τον αγροτουρισμό στην Θεσσαλία έτσι ώστε να κατανοήσουμε σε τι στάδιο βρίσκεται ο αγροτουρισμός σήμερα στην συγκεκριμένη περιφέρεια.

Η κάτωθι εργασία αναπτύσσεται υπό το φως των νέων εξελίξεων στους τομείς του αγροτουρισμού και εναλλακτικού τουρισμού στην περιφέρεια Θεσσαλίας. περιλαμβάνει την καταγραφή ενός συνόλου ατόμων οι οποίοι είχαν την εμπειρία του αγροτουρισμού στην Θεσσαλία. Τα άτομα αυτά λοιπόν έχουν καθοριστικό ρόλο στην έρευνα. Με την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας, φανερώνεται το προφίλ του αγροτουρισμού στο ερευνητικό αλλά και στο θεωρητικό κομμάτι της έρευνας του αγροτουρισμού, κάνοντας βέβαια και μια ιστορική αναδρομή στον αγροτουρισμό. ταυτόχρονα παρουσιάζονται κάποιοι από τους πιο δημοφιλείς προορισμούς και τοπία της Θεσσαλίας έτσι ώστε να ανακαλυφθεί πιο ξεκάθαρα η ταυτότητα της συγκεκριμένης περιφέρειας. Καταλίγοντας όσον αφορά το κομμάτι της έρευνας αναφέρονται τα αποτελέσματα της παρούσας έρευνας που απαντήθηκαν από επισκέπτες του αγροτικού τουρισμού με σκοπό την βελτίωση διάφορων καταλυμάτων, έτσι ώστε να υπάρξει ανοδική αύξηση της ανάπτυξης του αγροτουρισμού στην συγκεκριμένη περιφέρεια.

Λέξεις Κλειδιά: Αγροτουρισμός, Περιφέρεια Θεσσαλίας, Ερωτηματολόγιο, Εναλλακτικός τουρισμός, ποσοτική μελέτη, αγροτουρισμός, ανάπτυξη

ABSTRACT

The present dissertation is on Alternative Tourism, Agrotourism and Local Economic Development. The Case of the Region of Thessaly. This work was created to collect various data regarding agritourism in Thessaly so that we can understand the stage of agritourism today in this region. The following work is developed in the light of new developments in the fields of agritourism and alternative tourism in the region of Thessaly. includes the recording of a group of people who had the experience of agritourism in Thessaly. These individuals therefore have a crucial role to play in research. With the elaboration of the dissertation, the profile of agritourism is revealed in the research but also in the theoretical part of agritourism research, making of course a historical review of agritourism. At the same time, some of the most popular destinations and landscapes of Thessaly are presented so that the identity of the specific region can be discovered more clearly. Concluding the part of the research, the results of the present research are answered, answered by visitors of rural tourism in order to improve various accommodations, so that there is an upward increase in the development of agritourism in the specific region.

Keywords: Agrotourism, Thessaly Region, Questionnaire, Alternative tourism, quantitative study, agrotourist, development

Contents

Περίληψη	1
ABSTRACT	2
1.Εισαγωγή	6
1.1.Σκοπός της εργασίας	10
1.2. Δομή της εργασίας	10
Κεφάλαια 2 : Εισαγωγικά του τουρισμού	11
2.1. Ο τουρισμός	11
2.2. Ο μαζικός και ο εναλλακτικός τουρισμός	11
2.3. Ο τουρίστας	19
Κεφάλαιο 3 : Ο αγροτουρισμός	20
3.1. Ιστορική αναδρομή και εξέλιξη του αγροτουρισμού	20
3.2. Εννοιολογικός προσδιορισμός του αγροτουρισμού	21
3.3. Μορφές του αγροτουρισμού	34
3.4. Προφίλ επισκεπτών αγροτικού τουρισμού	35
3.5 . Κίνητρα αγροτουριστών	37
3.6. Η συμβολή του αγροτουρισμού στους προορισμούς	40
3.7. Προϋποθέσεις ανάπτυξης αγροτουρισμού	44
3.7. Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη του αγροτουρισμού	46
Κεφάλαιο 4: Ο αγροτουρισμός στην Ελλάδα	48
4.1. Η εξέλιξη του αγροτουρισμού στην Ελλάδα	48
4.2. Φορείς αγροτουρισμού στην Ελλάδα	53
Κεφάλαιο 5: Ο αγροτουρισμός στην Περιφέρεια Θεσσαλίας	54
5.1. Η περιφέρεια Θεσσαλίας	54
5.2. Ο αγροτουρισμός στην Θεσσαλία	57
Κεφάλαιο 6: Μεθοδολογία	62
7.1. Δημογραφικά στοιχεία	65
Διάγραμμα 1 : Φύλο	65
Διάγραμμα 2 : Ηλικία	65
Διάγραμμα 3: Εκπαίδευση	66

Διάγραμμα 5 : Οικογενειακή κατάσταση	68
Διάγραμμα 6: Κλάδος απασχόλησης	68
Διάγραμμα 7 : Λόγοι επίσκεψης	69
7.2. Αξιολόγηση τουριστικού προϊόντος της περιοχής	70
Διάγραμμα 8 :Συντροφιά ταξιδιού	70
Διάγραμμα 10 : Αξιολόγηση εμπειρίας απο αγροτουριστικά καταλύματα του Νομού Θεσσαλίας	72
Διάγραμμα 11 : Προτάσεις αλλαγών	73
Διάγραμμα 12 : Επανάληψη επίσκεψης σε αγροτουριστικό κατάλυμα	74
Διάγραμμα 13 : Λόγοι επίσκεψης νομού Θεσσαλίας	75
	75
Κεφάλαιο 8 : Συμπεράσματα	75
8.1.Σύνοψη αποτελεσμάτων έρευνας	75
8.2. Συμπεράσματα και συζήτηση	76
8.3 Προτάσεις	79
Βιβλιογραφία	81
Παράρτημα 1	83
Ερωτηματολόγιο	84

Υπεύθυνη δήλωση

Βεβαιώνω ότι είμαι συγγραφέας αυτής της πτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην πτυχιακή εργασία. Επίσης έχω αναφέρει τις όποιες πηγές από τις οποίες κάναμε χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε αυτές αναφέρονται ακριβώς είτε παραφρασμένες. Επίσης βεβαιώνω ότι αυτή η πτυχιακή εργασία

προετοιμάστηκε από εμένα προσωπικά ειδικά για τις απαιτήσεις του προγράμματος σπουδών του Τμήματος Μουσειολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών ,παράρτημα Πύργου.

1.Εισαγωγή

Ο αγροτουρισμός αποτελεί μία μορφή ήπιου τουρισμού στην οποία τουρίστες ή αλλιώς οι επισκέπτες διαμένουν μέσα σε αγροκτήματα ενώ παράλληλα συμμετέχουν σε εργασίες που σχετίζονται με την Αγροτική η γεωργική δραστηριότητα. Αποτελεί μία εναλλακτική μορφή τουρισμού η οποία αναπτύσσεται συχνά σε χώρο ο οποίος θεωρείται μη αστικός και συμπεριλαμβάνει όλες εκείνες τις δραστηριότητες υποδοχής και φιλοξενίας τις οποίες αναπτύσσουν επιχειρηματίες

αγρότες ενώ ο σκοπός του είναι να μάθει τις αγροτικές δραστηριότητες στους επισκέπτες καθώς επίσης και να ενισχύσει το αγροτικό εισόδημα αλλά και την τοπική οικονομία μέσω των τουριστικών καταλυμάτων και της τροφοδοσίας των τουριστικών μονάδων με τοπικά προϊόντα. Γενικότερα μπορούμε να πούμε πως ο αγροτουρισμός προσδιορίζεται από τον τύπο του καταλύματος καθώς επίσης και τον χώρο αυτού. Έτσι λοιπόν τα καταλύματα σε αυτό το είδος τουρισμού αφορούν αγροκτήματα ή άλλου τύπου καταλύματα τα οποία έχουν παραδοσιακό χαρακτήρα τα οποία επίσης έχουν μικρή δυναμικότητα ενώ μέσα σε αυτά αναπτύσσονται διάφορες δραστηριότητες που αφορούν την αναψυχή των επισκεπτών μέσα στην ύπαιθρο και αυτά συνδέονται με την κτηνοτροφική τη γεωργική την αγροτική παραγωγή καθώς επίσης και με την τοπική γαστρονομία (Miele & Murdoch, 2002). Τα τελευταία χρόνια πραγματοποιείται μία εντατική προσπάθεια προκειμένου να ενισχυθεί τόσο η ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τουριστικού χαρακτήρα σε περιοχές της υπαίθρου ,αγροτικές ή ορεινές, οι οποίες τα τελευταία χρόνια χαρακτηρίζονται από εγκατάλειψη και ερήμωση, ενώ παράλληλα γίνονται προσπάθειες μέσω του τουρισμού να αυξηθεί το αγροτικό εισόδημα των περιοχών αυτών (Koutsouris, 2002). Ο αγροτουρισμός έχει από καιρό αναγνωριστεί ως εργαλείο διαφοροποίησης για την αναζωογόνηση των αγροτικών οικονομιών και τη διατήρηση του τρόπου ζωής των αγροτικών οικογενειών. Ως αποτέλεσμα, δεν είναι αναμενόμενο ότι το επιστημονικό ενδιαφέρον για το φαινόμενο έχει αυξηθεί δραματικά τις τελευταίες τρεις δεκαετίες, συμπεριλαμβανομένου ενός ευρέος φάσματος ζητημάτων μελέτης, φαινομενολογικών προσεγγίσεων και τεχνικών που αποσκοπούν στην κατανόηση αυτού του τύπου γεωργικής αναδιάρθρωσης σε όλες τις εκδηλώσεις του (Μεταξάτος 2008). Ωστόσο, παρά το γεγονός ότι η αξία του αγροτικού τουρισμού έχει καθιερωθεί σε ποικίλα παγκόσμια πλαίσια, η κάλυψη είναι κατακερματισμένη, συχνά βασίζεται σε περιορισμένο υπόβαθρο μελέτης περιπτώσεων και στερείται εννοιολογικής σαφήνειας. Παρά την αυξανόμενη

ποσότητα μελέτης για τον αγροτουρισμό, δεν υπάρχει ολοκληρωμένη αξιολόγηση. Αυτή η εργασία θα παρέχει περαιτέρω εννοιολογική σαφήνεια, ενώ θα επισημαίνει επίσης κρίσιμα ερευνητικά προβλήματα που αξίζουν περαιτέρω θεωρητικής και εμπειρικής έρευνας.

Ο αγροτουρισμός αναπτύσσεται σταδιακά ως ένα μοναδικό είδος ψυχαγωγικής δραστηριότητας στο καλάθι δυνατοτήτων του τουρίστα κατά την επιλογή τουριστικών τοποθεσιών. Μια λεπτομερής εξέταση της αγροτουριστικής ερευνητικής βιβλιογραφίας αποκαλύπτει ότι υπάρχει εννοιολογική διαφωνία μεταξύ των μελετητών . Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι όροι αγροτουρισμός και ο τουρισμός υπαίθρου έχουν χρησιμοποιηθεί εναλλακτικά ως αγροτικός τουρισμός. Ως αποτέλεσμα, οι ερευνητές κατηγοριοποιούν την έννοια του αγροτουρισμού σε διάφορες κατηγορίες . Ο βαθμός εμπλοκής των επισκεπτών σε δραστηριότητες που σχετίζονται με τη γεωργία που πραγματοποιήθηκαν κατά την ανάπτυξη και την κατανάλωση προϊόντων τουριστικών υπηρεσιών χρησιμοποιήθηκε ως το θεμέλιο για μια τέτοια κατηγοριοποίηση αγαθών αγροτουρισμού από αυτούς τους ερευνητές. Παρά το γεγονός ότι η έρευνα στον αγροτουρισμό γίνεται όλο και πιο διαφορετική, εξακολουθεί να είναι ασαφή τα πιθανά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη του αγροτουρισμού. Οι ερευνητές υποστηρίζουν ότι οι οικονομικοί και μη οικονομικοί στόχοι που έχει σχεδιαστεί για τον αγροτουρισμό είναι ασαφή λόγω έλλειψης ερευνητικής ενοποίησης. Η μελλοντική έρευνα στον αγροτουρισμό πρέπει να προσδιορίσει θέματα στα οποία οι μελετητές μπορούν να συνεισφέρουν, όπως ανησυχίες για το φύλο, ανησυχίες αγροτικής-αστικής μετανάστευσης, ανεργία, χρήση τεχνολογίας και πολιτιστική διατήρηση. Δεν υπάρχει επίσης συστηματική οργανωμένη βιβλιομετρική και δικτυακή ανάλυση της αγροτουριστικής βιβλιογραφίας. Μια ανασκόπηση της αγροτουριστικής βιβλιογραφίας αποκαλύπτει ότι, ενώ η ποσότητα της ερευνητικής βιβλιογραφίας και ο αριθμός των μελετητών

που εργάζονται στον τομέα της αγροτουρισμού έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια ενώ παραμένει σχετικά μέτρια σε σύγκριση με άλλες μελέτες πεδία. Υπήρξε ελάχιστη μελέτη για τον ρόλο του αγροτουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη. Η έλλειψη συμφωνίας για τα αποτελέσματα του αγροτουρισμού χρειάζεται μια αυστηρή βιβλιογραφική αξιολόγηση της αγροτουριστικής έρευνας (Αποστολόπουλος και Γιάγκου, 2005). Σε αυτό το πλαίσιο, η μελέτη επιδιώκει να δώσει μια λεπτομερή επισκόπηση της βιβλιογραφίας για τον αγροτουρισμό. Ο εντοπισμός των κύριων θεμάτων, των δυσκολιών και των μελλοντικών περιοχών αγροτουρισμού θα βοηθούσε τους εμπόρους αγροτουρισμού, τους διαχειριστές προορισμού, τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και άλλους σημαντικούς ενδιαφερόμενους φορείς στην ανάπτυξη και ενίσχυση της θέσης όλων των μερών που συμμετέχουν σε μια αλυσίδα αξίας αγροτουρισμού.

Επιπλέον η Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια της εναρμόνισης των πολιτικών για την προαγωγή του βιοτικού επιπέδου τόσο των ορεινών όσο και των ημιορεινών και αγροτικών περιοχών έχει ξεκινήσει δειλά-δειλά να υιοθετεί κάποια πρότυπα και μοντέλα ανάπτυξης με σκοπό να προάγουν τον αγροτικό χώρο ,τα οποία έχουν ως σκοπό να ενισχύσουν το βιοτικό επίπεδο του αγροτικού πληθυσμού, την ενίσχυση του αγροτικού εισοδήματος και μέσω όλων αυτών να ενισχύσουν την Περιφερειακή ανάπτυξη καθώς επίσης και να διατηρήσουν το φυσικό περιβάλλον της υπαίθρου (European) Network for Rural development , nd). Ο αγροτουρισμός θεωρείται ως ένα είδος τουρισμού το οποίο μπορεί να συμβάλλει τόσο στην ενίσχυση της υπαίθρου όσο και στην εξάλειψη κάποιων από τις περιφερειακές ανισότητες. Αποτελεί μία μορφή εναλλακτικού τουρισμού και πλέον είναι μέρος της στρατηγικής ανάπτυξης όλης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να στηρίξει τις αγροτικές περιφέρειες που μειονεκτούν σε χώρες στις οποίες η αγροτική και η γεωργική εκμετάλλευση καταλαμβάνει μεγάλο μέρος του ΑΕΠ, αλλά και σε χώρες όπου ο γεωργικός τομέας

έχει μικρότερη συμμετοχή και επιθυμούν να τον ενισχύσουν. Στην Ελλάδα παρόλο που ο όρος αγροτουρισμός αναφέρεται αρκετά συχνά, ωστόσο το εννοιολογικό του περιεχόμενο είναι αρκετά συγκεχυμένο. Η ίδια σύγχυση επικρατεί σε ότι αφορά τους φορείς που εμπλέκονται με το αγροτουριστικό προϊόν, καθώς επίσης και τις αρμοδιότητες τους (Ray, 2000). Η εργασία αυτή έχει ως σκοπό να αναδείξει αυτού του είδους τον τουρισμό, σαν μία μορφή εναλλακτικού τουρισμού, τα χαρακτηριστικά της, το προφίλ των τουριστών και κατ'επέκταση τους προσδιοριστικούς παράγοντες της ζήτησης, καθώς επίσης και να περιγράψει την κείμενη κατάσταση του αγροτουρισμού, τις προοπτικές και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει στην Ελλάδα, χρησιμοποιώντας σαν παράδειγμα την Περιφερειακή Ενότητα Θεσσαλίας.

1.1. Σκοπός της εργασίας

Ο σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει την εξέλιξη και τις προοπτικές του αγροτουρισμού στην Ελλάδα και συγκεκριμένα στην περιοχή της Θεσσαλίας. Για αυτόν τον λόγο θα πραγματοποιηθεί έρευνα με τη χρήση των ερωτηματολογίων ούτως ώστε να γίνει κατανοητός ο τρόπος με τον οποίο ο αγροτουρισμός μπορεί να αποτελέσει μια βιώσιμη μορφή τουρισμού για την περιοχή της Θεσσαλίας.

1.2. Δομή της εργασίας

Η εργασία αυτή χωρίζεται σε οκτώ κεφάλαια. Το πρώτο είναι ένα εισαγωγικό κεφάλαιο ενώ το δεύτερο αποτελεί μια εισαγωγή στις βασικές έννοιες του τουρισμού. Το τρίτο κεφάλαιο αφορά τον αγροτουρισμό και την εξέλιξή του γενικά, το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται στην εξέλιξη και τους φορείς του αγροτουρισμού στην Ελλάδα ενώ το πέμπτο κεφάλαιο επιχειρεί μια μικρή αναφορά στον αγροτουρισμό στην Θεσσαλία. Το έκτο κεφάλαιο αναφέρεται στη μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε

ενώ το έβδομο παρουσιάζει τα ευρήματα της έρευνας. Το τελευταίο κεφάλαιο αναφέρεται στα συμπεράσματα της έρευνας και στη συζήτηση γύρω από αυτήν.

Κεφάλαια 2 : Εισαγωγικά του τουρισμού

2.1. Ο τουρισμός

2.2. Ο μαζικός και ο εναλλακτικός τουρισμός

Οι λόγοι που προετοίμασαν το δρόμο για τη χρυσή εποχή του μαζικού τουρισμού περιλαμβάνουν ιδιαίτερα τεχνολογικές, κοινωνικές, πολιτισμικές αλλά και οικονομικές και επιστημονικές εξελίξεις (Aramberri, 2010). Ωστόσο, στην πρόοδο του μαζικού τουρισμού, αυτές οι μεταβλητές που περιγράφονται πρέπει να θεωρούνται ως σύνολο και μπορεί να υποστηριχθεί ότι δεν είναι ομοιογενείς και μπορεί να διαφέρουν ανάλογα με τις ηπείρους, τα εμπορικά έθιμα των ηπείρων και τα έθνη επίσης. Οι αλυσίδες ξενοδοχείων, οι αεροπορικές εταιρείες, τα επαγγελματικά ταξίδια, οι κρουαζιέρες και οι σύντομες αποδράσεις έχουν συμβάλει στη συνεχιζόμενη επέκταση του μαζικού τουρισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η ευρωπαϊκή αγορά μαζικού τουρισμού έχει εξελιχθεί ανταποκρινόμενη στην τουριστική ζήτηση των πλουσιότερων και πιο εύπορων χωρών της Ευρώπης για διακοπές σε λιγότερο ανεπτυγμένα νότια (μεσογειακά) έθνη. Η αναγκαιότητα για διεθνή εσωτερικά ταξίδια (μικρές αποστάσεις) στην ήπειρο είχε ως αποτέλεσμα την άφιξη νέων "παικτών" ως τουριστικών διοργανωτών, ειδικά ταξιδιωτικών μεσιτών.

Τα ταξιδιωτικά γραφεία, τα ναυλωμένα αεροσκάφη και οι εκδρομές all-inclusive, ιδίως πακέτα διακοπών, είναι τα χαρακτηριστικά του ευρωπαϊκού μαζικού τουρισμού κατά τη χρυσή περίοδο. Από την άλλη πλευρά, οι κοινές μεταβλητές που έχουν φέρει επανάσταση στον παγκόσμιο τουριστικό τομέα και, ως εκ τούτου, ο μαζικός τουρισμός μπορεί να περιγραφεί ως τεχνολογία, αεροπορικές μεταφορές, εταιρείες διαμονής, ταξιδιωτικά γραφεία, ομάδες και μαζική κατανάλωση με βάση τις απαιτήσεις των διακοπών .

Η τεχνολογία εμπλέκεται πλέον σε πολλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της χειραγώγησης του οικονομικού κόσμου και του τουρισμού. Όταν λαμβάνεται υπόψη η εποχή του μαζικού τουρισμού στον τουριστικό τομέα, ο αντίκτυπος της τεχνολογίας μπορεί να φανεί σε αεροπλάνα, πιστωτικές κάρτες και ταξιδιωτικούς ελέγχους, υπολογιστές και, τέλος, συστήματα κρατήσεων που χρησιμοποιούνται στην επικοινωνία μεταξύ διοργανωτών και ενδιαμέσων (Kokkosis, 2001). Ο τουρισμός είναι ένας πιο φιλικός τομέας «ροής πληροφοριών» από ό, τι η «ροή προϊόντων», ο οποίος τον καθιστά περισσότερο εξαρτημένο από την τεχνολογία (Spilanis, 2000). Ο τουρισμός έχει επηρεαστεί άμεσα από την τεχνολογία σε τέσσερις σημαντικούς τομείς: αεροπλάνα, πλαστικό χρήμα και ταξιδιωτικούς ελέγχους, υπολογιστές και συστήματα κρατήσεων. Οι σημαντικές τεχνικές εξελίξεις στις αερομεταφορές και στις θαλάσσιες μεταφορές έχουν καταλύσει την αύξηση της ασφάλειας, ενώ μειώνουν δραστικά το πραγματικό κόστος χρήματος και χρόνου ταξιδιού (Holloway, 1998).

Η μεγάλη επίδραση της τεχνολογίας στην τεχνολογία των αεροσκαφών μπορεί να αναφερθεί στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Ο πόλεμος σταμάτησε για λίγο τις εμπορικές πτήσεις, αλλά παρείχε τεράστια μακροπρόθεσμα πλεονεκτήματα στον τομέα των αερομεταφορών, όπως (Gee, Makens, & Choy 1997):

- Δημιουργία ενός τεράστιου σώματος έμπειρων πιλότων.

- Καθώς εκατοντάδες χιλιάδες στρατιωτικοί και πολιτικοί αξιωματούχοι πέταξαν για πρώτη φορά κατά τη διάρκεια του πολέμου, ο γενικός λαός εξοικειώθηκε όλο και περισσότερο με την αεροπορία.
- Βελτιωμένοι χάρτες και κατανόηση ξένου εδάφους.
- Η κατασκευή εκατοντάδων αεροδρομίων σε πολλές περιοχές του κόσμου. •

Ένα ευρύ φάσμα πλεονασμάτων σχεδιασμού αεροσκαφών, τεχνικών πτήσεων και άλλης εμπειρογνωμοσύνης που απαιτείται για την πρόοδο του κλάδου. Ο μαζικός τουρισμός αποτελεί σημαντικό στοιχείο της τουριστικής επιχείρησης. Η μετανάστευση τεράστιων αριθμών οργανωμένων επισκεπτών σε δημοφιλείς περιοχές διακοπών για ψυχαγωγικούς σκοπούς αναφέρεται ως μαζικός τουρισμός. Είναι ένα φαινόμενο που διακρίνεται από την ευρεία χρήση συσκευασμένων τυποποιημένων ειδών και τη μαζική κατανάλωση. Αυτό το στυλ τουρισμού, εννοιολογικά, περιλαμβάνει τυποποιημένα είδη αναψυχής και εμπειρίες συσκευασμένα για ταξιδιώτες μαζικής μεταφοράς (Roop, 1993). Τα ακόλουθα είναι τα κύρια χαρακτηριστικά του μαζικού τουρισμού:

- Ένας μεγάλος αριθμός τουριστών

Το πιο ορατό στοιχείο του μαζικού τουρισμού είναι ο μεγάλος αριθμός τουριστών.

Ένας προορισμός στο πλαίσιο του μαζικού τουρισμού μπορεί να είναι μια πόλη, ένα θέρετρο διακοπών ή η περιοχή που περιβάλλει έναν σημαντικό τουριστικό χώρο. Ωστόσο, το μέγεθος του προορισμού είναι άσχετο (Butcher, 2003). Ο κρίσιμος παράγοντας είναι ότι υπάρχουν περισσότεροι επισκέπτες που επισκέπτονται το μέρος ανά πάσα στιγμή από ό, τι μπορεί να διαχειριστεί ο προορισμός, ξεπερνώντας τη φέρουσα ικανότητα του προορισμού (Κυριακάκη, 2009). Ως αποτέλεσμα, το θεμελιώδες χαρακτηριστικό που συνδέεται με τον μαζικό τουρισμό είναι η παρουσία

υπερβολικού αριθμού τουριστών σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία Κοκκώσης, Τσάρτας & Γκρίμπα 2011) '.

Ο μαζικός τουρισμός θεωρείται ως ένας ξεχωριστός τύπος τουρισμού που μπορεί να διακριθεί από τους άλλους. Συνδέεται με τη μαζική παραγωγή, τη μαζική κατανάλωση και τους χώρους μαζικού τουρισμού. Ο μαζικός τουρισμός μπορεί να υπάρξει μόνο εάν πληρούνται τέσσερις προϋποθέσεις: οι διακοπές να είναι «τυποποιημένες» και «άκαμπτα συσκευασμένες». Είναι μαζικός, προωθείται μαζικά σε έναν «αδιαφοροποίητο καταναλωτή» και καταναλώνεται μαζικά από τους επισκέπτες, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι τοπικοί κανόνες ή ο πολιτισμός. Αυτό οδηγεί στην ομοιομορφία των εμπειριών των επισκεπτών στην αξία του ατομικισμού. Η περιοριστική δύναμη της παραγωγής δεν τελειώνει εκεί. Θεωρείται ότι έχει άμεση σχέση με την κατανάλωση, τον μαζικό τουρισμό και τις δυνατότητές τους. Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι ο μαζικός τουρισμός έχει αρνητικές συνέπειες, όπως περιβαλλοντικές προκλήσεις. Οι φυσικοί πόροι υποβαθμίζονται συχνά ως αποτέλεσμα της οικοδόμησης εκατοντάδων ξενοδοχείων, θέρετρων και άλλων τουριστικών ανέσεων, καθώς και της αποψίλωσης των δασών για τη δημιουργία τρόπου οικοδόμησης. Επιπλέον, όχι μόνο η δημιουργία τουριστικών ευκολιών, αλλά και η ανάπτυξη υποδομών, ιδίως η οδική ανάπτυξη, μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Οι Bosselman, Peterson & McCarthy (1999) ανέφεραν επίσης τη ρύπανση όσον αφορά τις αποχρωματισμένες παραλίες που προκαλούνται από ένα τεράστιο όγκο σκουπιδιών, καθώς και την κυκλοφορία.

Επιπλέον, πολλοί προορισμοί πρέπει να αντιμετωπίζουν τη μόλυνση του νερού ή ακόμη και τη λειψυδρία. Ο Stonich (1998, όπως αναφέρεται στο Gabarda-Mallorqu, Garcia & Ribas, 2017) δήλωσε ότι όχι μόνο τα ξενοδοχεία, αλλά και οι τουριστικές υποδομές όπως γήπεδα γκολφ, κήποι ξενοδοχείου, λίμνες, λίμνες και πισίνες, καταναλώνουν ένα μεγάλο ποσότητα νερού.

Επιπλέον, οι τουριστικοί χώροι μπορούν να επηρεαστούν όχι μόνο από τη μόλυνση των υδάτων αλλά και από την ατμοσφαιρική ρύπανση. Η αυξημένη κίνηση έχει αρνητικό αντίκτυπο στις πόλεις, ιδιαίτερα σε εκείνες που επισκέπτονται μεγάλοι αριθμοί τουριστών (Τσάρτας & Λύτρας , 2017).

Ο τουρισμός αναφέρεται συχνά ότι παρέχει αρκετά οικονομικά πλεονεκτήματα, καθώς δημιουργεί θέσεις εργασίας και έχει καλό αντίκτυπο στον προορισμό. Ωστόσο, μια κριτική εξέταση της τουριστικής επιχείρησης αποκαλύπτει ότι ο μαζικός τουρισμός, ειδικότερα, είχε ως αποτέλεσμα μια σειρά από οικονομικά μειονεκτήματα. Πολλά μέρη πρέπει να αντιμετωπίζουν εποχιακές ταλαντώσεις και, ως αποτέλεσμα, διακυμάνσεις στη ζήτηση. Η τουριστική επιχείρηση ασχολείται συχνά με ανησυχίες όπως η εποχική ανεργία και οι παρατεταμένες ώρες εργασίας. Επιπλέον, το μεγαλύτερο μέρος της απασχόλησης που παράγεται είναι γενικά εποχιακό, ανειδίκευτο και χαμηλόμισθο. Ο τουρισμός εν γένει, και ο μαζικός τουρισμός, μπορεί να έχουν ευεργετικές και επιβλαβείς κοινωνικές συνέπειες.

Επιπλέον, η κοινότητα υποδοχής ενδέχεται να αντιμετωπίσει αλλαγές στα συστήματα αξίας, τον παραδοσιακό τρόπο ζωής, την ατομική συμπεριφορά, τη δομή της κοινότητας και τις οικογενειακές συνδέσεις ως αποτέλεσμα του τουρισμού .

Το μέγεθος των αλλαγών ποικίλλει καθώς οι πολιτισμικές και οικονομικές διαφορές μεταξύ των επισκεπτών και της τοπικής κοινότητας δεν είναι πάντα οι ίδιες (Mathieson & Wall, 1982, όπως αναφέρεται στο Ratz, 2002). Σύμφωνα με τον Ratz (2002), η αλληλεπίδραση μεταξύ επισκεπτών και κατοίκων, καθώς και η ανάπτυξη της τουριστικής επιχείρησης, είναι τα δύο βασικά στοιχεία που καθορίζουν την ποιότητα ζωής στην πόλη. Η σύνδεση τουριστών-οικοδεσποτών αναφέρεται στους

τουρίστες να λαμβάνουν προϊόντα και υπηρεσίες από ντόπιους, να μοιράζονται γνώσεις και να βρίσκονται στην ίδια περιοχή ταυτόχρονα.

Οι τουριστικοί οργανισμοί και φορείς έχουν ενδιαφερθεί ιδιαίτερα για νέα μέσα ενίσχυσης του τουρισμού τα τελευταία χρόνια (Blank, 1989). Η μαζικοποίηση του τουρισμού προκαλεί επί του παρόντος δυσαρέσκεια λόγω των αρνητικών της επιπτώσεων (Coccosis, 1996 & Bramwell, 2004). Ο εναλλακτικός τουρισμός, από την άλλη πλευρά, μπορεί να έχει λιγότερες αρνητικές επιπτώσεις στις τουριστικές τοποθεσίες και να μειώσει τις οικονομικές επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού (Dwyer et al., 2004). Ο εναλλακτικός τουρισμός θεωρείται διαμετρικά αντίθετος από τον γενικό τουρισμό και τα αναπτυξιακά του πρότυπα, με την εναλλακτική λύση να είναι τόσο εξαιρετική όσο ο μαζικός τουρίστας (Cohen, 1973). Ως αποτέλεσμα, ο εναλλακτικός τουρισμός είναι μια πρακτική που ενθαρρύνει οικολογικά βιώσιμους τρόπους μεταφοράς (Wheeller, 1992). Προωθεί τις ευεργετικές κοινωνικές συνδέσεις και την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ ανθρώπων διαφόρων κοινοτήτων. Η πλειονότητα των αρνητικών της επιπτώσεων προκαλείται από τον μαζικό τουρισμό, που προσελκύει μεγάλο αριθμό τουριστών. Οι δαπάνες μεγάλης κλίμακας είναι απαραίτητες, όπως και η μικρότερη συμμετοχή των τοπικών ανθρώπων στη διαδικασία ανάπτυξης. Απαιτεί επίσης έντονη τουριστική ανάπτυξη και τη συμπεριφορά των τουριστών που προσελκύονται από αγορές χαμηλού κόστους. Θεωρείται ως εναλλακτική τουριστική μαζικοποίηση και ως εκ τούτου έχει ποικίλες συνέπειες στην ανάπτυξη τοποθεσιών.

Ο εναλλακτικός τουρισμός είναι μια αντι-κουλτούρα για τον μαζικό τουρισμό, ο οποίος δίνει προτεραιότητα στο κέρδος από οτιδήποτε άλλο, συχνά στο κόστος των τόπων που επισκέπτεται. Αυτός ο όρος ομπρέλα περιλαμβάνει μια ποικιλία εναλλακτικών λύσεων για τον «παραδοσιακό» τουρισμό, όπως ο βιώσιμος τουρισμός, ο δίκαιος τουρισμός και ο οικοτουρισμός (Τσάρτας & Λύτρας, 2017).

Μετά τη Σύνοδο Κορυφής της Γης στο Ρίο ντε Τζανέιρο το 1992, αυτοί οι νέοι τύποι τουρισμού ρυθμίστηκαν με χάρτες και κανονισμούς συμπεριφοράς (Χάρτης Ηθικής Ταξιδιού, Χάρτης Δίκαιης Τουρισμού, Κώδικας Δεοντολογίας του Παγκόσμιου Τουρισμού, Χάρτης Βιώσιμου Τουρισμού κ.λπ.).

Ο εναλλακτικός τουρισμός έρχεται με διάφορους τρόπους.

Ο αειφόρος τουρισμός περιλαμβάνει όλους τους τύπους εναλλακτικού τουρισμού που διατηρούν και αναπτύσσουν τους φυσικούς, πολιτιστικούς και κοινωνικούς πόρους της περιοχής που επισκέπτονται μακροπρόθεσμα.

Ο οικοτουρισμός (επίσης γνωστός ως πράσινος τουρισμός) είναι ένας τύπος βιώσιμου τουρισμού που εστιάζει στην ανακάλυψη και τη διατήρηση του περιβάλλοντος, των οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας.

Ο αγροτικός τουρισμός αναφέρεται στον τοπικό τουρισμό που ασκείται σε αγροτικές περιοχές, ιδιαίτερα στους αγρότες (επίσης γνωστοί ως αγροτουρισμός ή αγροτουρισμός) ή αμπελουργούς (τουρισμός του κρασιού), αλλά και μεταξύ μη αγροτών.

Ο τουρισμός που είναι υπεύθυνος είναι ο τουρισμός που γνωρίζει τις επιπτώσεις του στην οικονομία, το περιβάλλον και την τοπική κοινότητα. Αυτή η λέξη αναφέρεται σε διάφορους τύπους βιώσιμου, ισότιμου ή συμμετοχικού τουρισμού.

Ο θεμιτός τουρισμός ενσωματώνει τις ιδέες του δίκαιου εμπορίου στον τουριστικό κλάδο. Στόχος του είναι να διασφαλίσει ότι οι τοπικές κοινότητες λαμβάνουν ένα δίκαιο μέρος των εσόδων που δημιουργούνται. Τα κοινωνικά, πολιτιστικά και οικονομικά πλεονεκτήματα αυτών των δραστηριοτήτων πρέπει να αξιολογηθούν διεξοδικά σε τοπικό επίπεδο(Τσάρτας & Λύτρας , 2017).

.

Ο τουρισμός αλληλεγγύης είναι και ο «υπεύθυνος» και ο «δίκαιος» τουρισμός, αλλά σχετίζεται επίσης άμεσα με πρωτοβουλίες αλληλεγγύης: είτε ο ταξιδιωτικός πράκτορας υποστηρίζει αναπτυξιακές προσπάθειες είτε ένα μέρος του τέλους ταξιδιού χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση τοπικών πρωτοβουλιών (αποκατάσταση ή κοινωνική).

Ο στόχος του συμμετοχικού τουρισμού είναι να προωθήσει τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των τουριστών και των επισκεπτών τους. Φιλοδοξεί να αποκαταστήσει τη

σχέση μεταξύ των επισκεπτών και των φιλοξενούμενων, τονίζοντας την ανταλλαγή και τη φιλοξενία.

Ο στόχος του κοινωνικού τουρισμού είναι να δώσει ευκαιρίες αναψυχής και διακοπών σε όσο το δυνατόν περισσότερα άτομα. Αυτό συνεπάγεται βελτίωση της προσβασιμότητας για άτομα με αναπηρίες, καθώς και παροχή οικονομικής βοήθειας ή κουπονιών διακοπών.

Συνοψίζοντας, ο εναλλακτικός τουρισμός περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα εναλλακτικών λύσεων για την «παραδοσιακή» τουριστική επιχείρηση.

Αυτοί οι τύποι τουρισμού έχουν ένα κοινό κοινό: όλοι στοχεύουν στη μείωση των επιβλαβών επιπτώσεων του τουρισμού στα μέρη που επισκέπτονται, στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον τους και στους ανθρώπους που ζουν εκεί.

Ο σκοπός αυτού του «άλλου τουρισμού» είναι να διατηρήσει τα στοιχεία που συνθέτουν την ταυτότητα μιας χώρας (πολιτισμός, ιστορία, οικολογία κ.λπ.) μέσω μιας πιο οικολογικής, υπεύθυνης και βιώσιμης προσέγγισης.

2.3. Ο τουρίστας

Στην βιβλιογραφία σχετικά με τον τουρισμό δεν υπάρχει μία ομόφωνη απάντηση σχετικά με το τι σημαίνει τουρίστας και κατ'επέκταση δεν υπάρχει μία συγκεκριμένη τυπολογία και ταξινόμηση των ταξιδιωτών και των τουριστών (Βαρβαρέσος, 2017). Γενικότερα μπορεί να ειπωθεί πως η ταξινόμηση των τουριστών ενδιαφέρει ανάλογα με το τι εξετάζεται κάθε φορά. Ο ΟΟΣΑ επιχείρησε να κάνει μία διάκριση

εννοιολογική μεταξύ του τουρίστα του επισκέπτη και του ταξιδιώτη. Με βάση αυτή τη διάκριση μπορούμε να διακρίνουμε στην εξής τυπολογία(Ανδριώτης, 2007).

Ο ταξιδιώτης είναι κάποιος ο οποίος πραγματοποιεί ένα ταξίδι για οποιονδήποτε σκοπό εκτός από σκοπό εργασίας και μπορεί να κινείται μεταξύ δύο ή περισσότερων προορισμών ανεξάρτητα αν αυτή είναι στο εσωτερικό της χώρας είτε σε ξένη χώρα. Ο επισκέπτης είναι ένα άτομο το οποίο μπορεί να μετακινηθεί σε κάποιον προορισμό διαφορετικό από τον τόπο κατοικίας του για οποιαδήποτε δραστηριότητα πλην της εργασίας για ένα χρονικό διάστημα το οποίο κυμαίνεται έως 12 μήνες. Στον ορισμό αυτόν του επισκέπτη μπορεί να συμπεριληφθεί και ο τουρίστας ο οποίος αποτελεί έναν επισκέπτη ο οποίος έχει προσωρινό χαρακτήρα και επισκέπτεστε ένα προορισμό για τουλάχιστον 24 ώρες διαμένει σε κατάλυμα και ο σκοπός της επίσκεψης του μπορεί να είναι η ψυχαγωγία η αναψυχή επαγγελματική δραστηριότητα καθώς επίσης και άλλες δραστηριότητες.

Κεφάλαιο 3 : Ο αγροτουρισμός

3.1. Ιστορική αναδρομή και εξέλιξη του αγροτουρισμού

Οι απαρχές του αγροτουρισμού χρονολογούνται στα τέλη του δέκατου ένατου αιώνα, τότε που οι κάτοικοι των πόλεων καθώς επιθυμούσαν να αποδράσουν και να ξεφύγουν από τις συνθήκες της αστικής ζωής έβρισκαν διέξοδο και πραγματοποιούσαν σύντομες διακοπές σε αγροκτήματα προκειμένου να επισκεφτούν φιλικά καθώς και οικογενειακά τους πρόσωπα. Ορόσημο στην ανάπτυξη και αυτής της μορφής τουρισμού, ήταν η ευρεία χρήση του αυτοκινήτου ουσιαστικά διευκόλυνε τη μετακίνηση των ατόμων και αυτή την τάση προς την

εξοχή. Τη δεκαετία του 1930 ειδικότερα κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης καθώς επίσης και τη δεκαετία που ακολούθησε η αγροτική τουριστική δραστηριότητα θα μπορούσαμε να πούμε πως γνώρισε μεγάλη άνθηση. (Παρταλίδου 2005).

Ο αγροτουρισμός ως ένα οργανωμένο είδος τουρισμού ξεκίνησε στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής τη δεκαετία του 1960, με το όνομα «Farm and Ranch hospitality». Από εκείνη την εποχή και έπειτα ο αγροτουρισμός άρχισε να εμφανίζεται ως μία οργανωμένη τουριστική δραστηριότητα και μία εναλλακτική μορφή τουρισμού. Έτσι λοιπόν δημιουργήθηκε ένα ισχυρό κύκλωμα από αγροτουριστικές υποδομές οι οποίες βελτιώθηκαν με άλλες κτιριακές εγκαταστάσεις οι οποίες ήταν σε θέση να εξυπηρετήσουν την Αγροτική δραστηριότητα (Williams, 1997).

3.2. Εννοιολογικός προσδιορισμός του αγροτουρισμού

Ο κορεσμός του τουριστικού τομέα από το μοντέλο 3S (θάλασσα, ήλιος, άμμος) και οι αρνητικές επιπτώσεις της μαζικής μετανάστευσης σε ένα μέρος, σε συνδυασμό με τη στροφή της παγκόσμιας κοινότητας, και την αποδοχή ενός οικολογικού και ευχάριστου για το περιβάλλον μοντέλου ανάπτυξης , είχε ως αποτέλεσμα την εμφάνιση νέων εναλλακτικών και μοναδικών μορφών τουρισμού. Το κύριο μέλημα είναι η προστασία των φυσικών, κοινωνικών και πολιτιστικών πόρων μιας τοποθεσίας, η οποία επιτυγχάνεται μέσω του παραδείγματος της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία περιλαμβάνει ήπιες μορφές τουρισμού που σέβονται πλήρως και δεν υπερβαίνουν τη φέρουσα ικανότητα κάθε περιοχής. Ο αγροτουρισμός είναι ένας ήπιος τύπος τουρισμού (Apostolopoulos & Sonmez, 1999). Έχει μικρό αντίκτυπο στο περιβάλλον, διότι δεν απαιτεί την κατασκευή μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων και έχει μικρή επίδραση στον κοινωνικό ιστό μεταβάλλοντας τον τρόπο ζωής των

ντόπιων. Σε βιομηχανικό επίπεδο, ο αγροτουρισμός συνδέει τις κύριες, δευτερογενείς και τριτογενείς βιομηχανίες. Δηλαδή, περιλαμβάνει δραστηριότητες όπως η καλλιέργεια και η επεξεργασία γεωργικών και κτηνοτροφικών προϊόντων, καθώς και την παροχή υπηρεσιών τουρισμού. Αντίθετα, ωφελεί την τοπική οικονομία, δημιουργεί απασχόληση, αυξάνει την περιβαλλοντική συνείδηση και προστατεύει την ύπαιθρο από την απερίημωση και τη μετανάστευση, τα οποία είναι δυστυχώς πολύ συχνά φαινόμενα στην ελληνική ύπαιθρο. Οι επιχειρήσεις αγροτουρισμού εμπίπτουν στις ακόλουθες κατηγορίες (Anthoroulou, 2000): 1) Καταλύματα αγροτουρισμού 2) Σταθμοί / εκθέματα αγροτουρισμού 3) Εγκαταστάσεις τροφοδοσίας και αναψυχής αγροτουρισμού 4) Φάρμα με πολλές λειτουργίες 5) Παραδοσιακές επιχειρήσεις εμπορευμάτων 6) Εργαστήρια λαϊκής τέχνης 7) Εισαγωγή ή εφαρμογή προγραμμάτων υπαίθριων δραστηριοτήτων και εκδρομών που αφορούν στον οικοτουρισμό και πολιτιστικό ενδιαφέρον, και, πάνω απ' όλα, τη βιωσιμότητα και προβολή της ταυτότητας της ελληνικής υπαίθρου. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει μόνο μία έννοια του αγροτουρισμού Gousiou,. Σύμφωνα με μια βιβλιογραφική ανάλυση που διενεργήθηκε από τους Busbly και Rendle (2000), ανακαλύφθηκαν συνολικά 13 διαφορετικές έννοιες του αγροτουρισμού, θέτοντας μια σειρά από προκλήσεις στον ορισμό της λέξης. Ο όρος αγροτουρισμός προέρχεται από τις λέξεις « αγρός » και « τουρισμός». Ο όρος « αγρός » αντιστοιχεί στη λέξη « γεωργικός », η οποία χρησιμοποιείται για αναφορά σε οποιαδήποτε γεωγραφική περιοχή που δεν είναι αστική αλλά και στην ίδια τη καλλιέργεια της γης (Brunori & Rossi, 2000) .

Πολλές διαφορετικές ιδέες έχουν δημιουργηθεί από τους θεωρητικούς για το τι σημαίνει αυτό το είδος του τουρισμού. Σύμφωνα με τους Busbly και Rendle (2000), Getz και Carlsen (2000), και Oppermann (1996), ο αγροτουρισμός είναι ο ίδιος με τον

τουρισμό της υπαίθρου, ο οποίος περιγράφεται ως οικονομική δραστηριότητα που εμφανίζεται στις μονάδες γεωργικής παραγωγής.

Σύμφωνα με τον Nilsson (2002), ο τουρισμός της υπαίθρου είναι ένα υποσύνολο του αγροτικού τουρισμού, όπου ο αγροτικός τουρισμός λαμβάνει χώρα σε αγροτικό περιβάλλον, ενώ ο τουρισμός στους υπαίθρου επικεντρώνεται στην ύπαιθρο.

Σύμφωνα με τους Weaver και Fennell (1997), οι επενδύσεις στον αγροτουρισμό πραγματοποιούνται από γεωργικές εταιρείες και ο αγροτουρισμός περιλαμβάνει τόσο το περιβάλλον όσο και την πτυχή της εμπορικής δραστηριότητας που σχετίζεται με τον τουρισμό.

Ο Lane (1994) ορίζει τον αγροτικό τουρισμό ως τουρισμό που εμφανίζεται σε αγροτικές περιοχές, έχει περιορισμένο μέγεθος, χαρακτήρα και λειτουργία, και αντιπροσωπεύει το ανομοιογενές και περίπλοκο μοντέλο του αγροτικού κλίματος, της οικονομίας και της ιστορίας. Ο αγροτουρισμός στην Ελλάδα περιλαμβάνει τουριστικές δραστηριότητες σε αστικές περιοχές, σε μικρές τουριστικές μονάδες οικογενειακού ή συνεταιριστικού είδους, προσφέροντας διαμονή σε παραδοσιακά καταλύματα, πώληση χειροτεχνίας, λαϊκή τέχνη και φαγητό, παρέχοντας έτσι πρόσθετο εισόδημα στα άτομα τα οποία διαβιούν σε αγροτικές περιοχές (Κωνσταντινίδης, 1985).

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί πως οι πρώτες προσπάθειες αποσαφήνισης του όρου του αγροτουρισμού έγιναν από τον Bernard Lane ο οποίος επιχείρησε να ορίσει και να αποσαφηνίσει τον αγροτικό τουρισμό ως τουριστική μορφή. Μετά τη δημοσίευση αυτού του βιβλίου, υπήρξε μια αύξηση του ενδιαφέροντος για αυτό το είδος τουρισμού. Σύμφωνα με τον Lane (2009), ο αγροτικός τουρισμός είναι ένα είδος τουρισμού που λαμβάνει χώρα σε αγροτικές περιοχές. Ο αγροτικός τουρισμός έχει

Ξεχωριστή κλίμακα, χαρακτήρα και λειτουργία από τον αστικό τουρισμό (Sharpley & Roberts, 2004). Εάν ένα είδος τουρισμού μπορεί να ταξινομηθεί ως αγροτικός τουρισμός, θα πρέπει να περιλαμβάνει τις ακόλουθες ιδιότητες. Θα πρέπει: (1) να βρίσκεται σε αγροτικές περιοχές, (2) να βασίζεται σε αγροτικά τουριστικά χαρακτηριστικά, (3) να περιλαμβάνει μικρής κλίμακας δομές και οικισμούς, (4) να συνδέεται με ντόπιους και τις οικογένειές τους, (5) να βασίζεται σε χωριά και μικρές πόλεις, και (6) απεικονίζει πολύπλοκα οικονομικά, περιβαλλοντικά και ιστορικά πρότυπα (Lane, 2009). Σύμφωνα με αυτά τα κριτήρια, ο αγροτικός τουρισμός απευθύνεται σε όσους απολαμβάνουν διακοπές στη φύση, και περιλαμβάνει επίσης εξειδικευμένες υπηρεσίες, όπως διαμονή, εκδηλώσεις, φεστιβάλ, φαγητό, υπαίθρια αναψυχή και την κατασκευή και πώληση χειροτεχνίας (Kulcsar, 2009) Η βιβλιογραφία συζητά επίσης τις πολυπλοκότητες της αγροτικής ορολογίας του τουρισμού. Ο αγροτικός τουρισμός διαφέρει από τον αστικό τουρισμό όσον αφορά το είδος της εμπειρίας, τη χρήση των φυσικών πόρων, την ένταξη των ντόπιων και την ανάπτυξη των υποδομών. Ένας επισκέπτης, από την άλλη πλευρά, μπορεί να περάσει τις διακοπές του σε αγροτικές και μητροπολιτικές περιοχές. Μια άλλη άποψη είναι ότι ο αγροτικός τουρισμός λαμβάνει χώρα σε απομακρυσμένα περιβάλλοντα.

Εάν κάποιος πρόκειται να "προσφέρει" μια έννοια του αγροτουρισμού, θα πρέπει να ξεκινήσει με τη διεθνή πρακτική και εμπειρία, η οποία αναφέρεται σε δύο κύριες μορφές (Knickel και Renting, 2000):

A) Αυτήν που αναφέρεται και καλύπτει τη φιλοξενία επισκεπτών (τουριστικά) σε αγροκτήματα όπου οι επισκέπτες ασχολούνται όχι μόνο με τη γεωργική εργασία αλλά και με την καθημερινή ζωή και τον τρόπο ζωής των ίδιων των αγροτών. Αυτή η μορφή αγροτουρισμού, γνωστή και ως "αγροικίες διακοπών", επικρατεί σε χώρες

όπου επικρατεί η ιδέα της Μεγάλης Ιδιοκτησίας και υπάρχουν μεγάλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις (Γερμανία, Αυστρία κ.λπ.).

Β) Αυτή τη μορφή που αναφέρεται σε επίσκεψη των επισκεπτών. Σε αυτήν την μορφή οι επισκέπτες γίνονται δεκτοί σε μικρά καταλύματα (τα οποία, ωστόσο, πληρούν όλες τις αναγκαίες απαιτήσεις και τις προϋποθέσεις που ορίζονται από την εθνική νομοθεσία προκειμένου να λειτουργούν ως καταλύματα) και όπου, εκτός από το πρωινό, σερβίρεται προσφέρεται και η φιλοξενία. Αυτή η μορφή αγροτουρισμού, γνωστή διεθνώς ως "bed and breakfast", είναι μοναδική σε χώρες όπου ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της γεωργίας είναι το μικρό μέγεθος (Ιταλία, Βρετανία).

Για τη σύγχρονη τουριστική αγορά, ο αγροτουρισμός είναι ένας σχετικά νέος τύπος τουρισμού. Τα τελευταία χρόνια, έχει αναπτυχθεί και εξαπλωθεί γρήγορα ως ιδέα και ως θεωρία. Στις διακοπές, όλοι οι άνθρωποι στον βιομηχανικό δυτικό κόσμο αναζητούν αρμονία, ηρεμία, χαλάρωση, απλότητα, αναγέννηση, αλλά και διασκέδαση και αναψυχή. Όταν κάποιος προσπαθεί να συγχωνεύσει αυτές τις μορφές κριτηρίων, προκύπτουν οι ιδανικές διακοπές που όλοι θα ήθελαν να υλοποιηθούν. Τώρα που τα σημάδια κορεσμού έχουν αρχίσει να εμφανίζονται και τα οφέλη ενός παραδοσιακού τουριστικού μοντέλου έχουν αρχίσει να εξισορροπούνται, είναι σαφές ότι πρέπει να αναζητήσουμε νέες πηγές και νέα μοντέλα τουριστικής ανάπτυξης.

Για να λειτουργήσει και να αναπτυχθεί, ο αγροτουρισμός είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί μια κατάλληλη θεσμική και νομική δομή, η οποία δυστυχώς λείπει για να εξασφαλίσει την καλύτερη δυνατή εμπειρία για τους επισκέπτες, τους αγρότες-επιχειρηματίες και, το πιο σημαντικό, τη βιωσιμότητα και την προώθηση της ταυτότητας της ελληνικής υπαίθρου (ποικιλομορφία κάθε θέσης).

Ο αγροτουρισμός είναι ένας από τους ταχέως εξελισσόμενους εναλλακτικούς τύπους τουρισμού, επειδή ικανοποιεί τις ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου για επιστροφή στην καταγωγή του, σε επαφή με τη φύση, τον πολιτισμό και την απλή φιλοσοφία της ζωής, η οποία έχει χαθεί τα τελευταία χρόνια.

Ταυτόχρονα, ο αγροτουρισμός προωθεί το μοντέλο της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, ενισχύοντας την τοπική οικονομία και δημιουργώντας θέσεις εργασίας διατηρώντας παράλληλα τα πολιτιστικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά που αναδεικνύουν τη μοναδικότητα κάθε τοποθεσίας.

Ο αγροτουρισμός αποτελεί μία έννοια η οποία έχει συζητηθεί πολύ και έχει πολλές διαστάσεις παρόλο που δεν υπάρχει μία μονοσήμαντη ερμηνεία αλλά αντίθετα μία πανσπερμία ορισμών που περιλαμβάνει τα διαφορετικά χαρακτηριστικά και τις δραστηριότητες που αναπτύσσονται μέσα στο εννοιολογικό πλαίσιο του αγροτουρισμού. Για αυτό το λόγο η πλήρης περιγραφή του δεν είναι συχνά εύκολη, ενώ σε πολλές περιπτώσεις είναι σχεδόν αδύνατη (Ιωακειμίδης 2009). Οι ορισμοί που δίνονται στον αγροτικό τουρισμό διαφέρουν ανάμεσα στις χώρες αλλά και ανάμεσα στους διάφορους ερευνητές. Επίσης υπάρχουν πολλές διαφορετικές προσεγγίσεις που χρησιμοποιούνται για να αποδοθεί ο όρος, δηλαδή αυτή η μορφή τουρισμού στην ύπαιθρο που συχνά θεωρούνται συνώνυμα του αγροτουρισμού. Οι όροι αυτοί είναι ο Αγροτικός τουρισμός ο αγροτουρισμός, ο τουρισμός του αγροκτήματος, ο πράσινος τουρισμός και ο οικοτουρισμός. Συχνά υπάρχει μία σύγχυση μεταξύ των όρων Αγροτικός τουρισμός αλλά και οικοτουρισμός, αφού θεωρείται πώς αυτοί οι δύο όροι αλληλοεπικαλύπτονται.

Ο Αγροτικός τουρισμός μπορεί να οριστεί εννοιολογικά ως το σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων οι οποίες λαμβάνουν χώρα σε ένα τουριστικό μέρος ενώ στηρίζεται στη χρήση και την αξιοποίηση όλων εκείνων των τοπικών πόρων είτε πρόκειται για φυσικούς, πολιτισμικούς και ανθρώπινους. Επιπλέον διακρίνεται σε επιμέρους είδη ανάλογα με τις διάφορες δραστηριότητες που αναπτύσσονται όπως για παράδειγμα γαστρονομία, περιπατητικός τουρισμός ή ανάλογα με το αν πρόκειται για τον κύριο ή το δευτερεύον επάγγελμα ή εάν εφαρμόζεται μόνο από αγρότες ή άλλου είδους επαγγελματίες. Από την άλλη πλευρά ο οικοτουρισμός είναι ένα είδος τουρισμού που μπορεί να αναπτυχθεί σε αξιόλογες οικολογικά περιοχές ενώ έχει σαν σκοπό να μην υπερβεί τη φέρουσα ικανότητα ενός προορισμού και παράλληλα προωθεί τόσο την προστασία όσο και τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος καθώς διατηρεί παράλληλα τη συνοχή του κοινωνικού ιστού.

Ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που διεξάγεται στην ύπαιθρο κατά την οποία οι επισκέπτες έρχονται κοντά με τη φύση και τη γεωργική καλλιέργεια. Αυτό είναι μοναδικό και ιδιαίτερο επειδή ο επισκέπτης μένει σε ένα αγρόκτημα / ξενώνα / αγρόκτημα σε ένα απλοϊκό περιβάλλον με τοπική ατμόσφαιρα ενώ συμμετέχει ενεργά σε γεωργικές εργασίες και δραστηριότητες.

Οι βασικές δραστηριότητες του επισκέπτη περιλαμβάνουν: συμμετοχή σε γεωργικές εργασίες και μεταποιήσεις, όπως η συγκομιδή της ελιάς και η παραγωγή πολύτιμου ελαιολάδου, η διαδικασία συγκομιδής για την παραγωγή κρασιού ή τσίπουρου και ούτω καθεξής.

- Συμμετοχή σε κτηνοτροφικές δραστηριότητες, όπως η φροντίδα των ζώων (βοσκή, άρμεγμα και καθαρισμός), καθώς και δραστηριότητες τυροκομίας για την παραγωγή τυριών και γιαουρτιού.
- Σύνδεση με το αγροτικό πολιτιστικό περιβάλλον μέσω περιηγήσεων και επισκέψεων σε μοναστήρια, μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, παραδοσιακά χωριά, εργαστήρια χειροτεχνίας ή κεραμικής κ.ο.κ.
- Παρατήρηση του περιβάλλοντος, όπως πουλιά και πανίδα, επισκέψεις σε υγρότοπους κ.ο.κ.
- Απόλαυση των υπαίθριων δραστηριοτήτων, όπως πεζοπορία, ράφτινγκ, ιππασία, κυνήγι, ορειβασία και ψάρεμα.
- Μαθήματα γνωριμίας με την τοπική κουζίνα και τα προϊόντα της κάθε περιοχής όπως πίτες, αρτοσκευάσματα, κομπόστες, ψωμί μαγιάς, μαρμελάδες και λικέρ, αλλά επίσης μαθήματα

Ο αγροτουρισμός επιτρέπει στους κατοίκους της πόλης να πλησιάσουν τη φύση, να την παρατηρήσουν, να φιλοξενηθούν σε αγροκτήματα και να συμμετάσχουν σε εκδηλώσεις στην ύπαιθρο. Παρέχει επίσης την ευκαιρία να μάθουν οι επισκέπτες για την καθημερινή ζωή των κατοίκων της υπαίθρου, καθώς και για τα έθιμα και την πολιτιστική κληρονομιά της χώρας, με σεβασμό στο περιβάλλον και τον πολιτισμό. Όλα αυτά επιτυγχάνονται όχι μόνο μέσω των παραπάνω εργασιών, αλλά και μέσω της εσωτερικής ανάγκης και επιθυμίας του επισκέπτη. Για τους αγρότες, ο αγροτουρισμός συμπληρώνει και αυξάνει τα γεωργικά έσοδα του αγροτικού πληθυσμού, καθώς και την ποιότητα ζωής και την απασχόλησή τους. Επιπλέον, τους παρέχει την επιθυμία ή την ικανοποίηση να αναδείξουν όχι μόνο το καλό του τόπου τους, αλλά και τη δική τους καθημερινή ζωή και τον παραδοσιακό τρόπο ζωής. Ο

αγροτουρισμός είναι επωφελής για την κοινωνία, το περιβάλλον, τον προορισμό και τη χώρα, καθώς

- Βελτιώνει τη γύρω κοινωνία
- Προωθεί την επιχειρηματικότητα.
- Συμβάλλει στην παρασκευή και την προώθηση των τοπικών προϊόντων και όχι μόνο
- Ενισχύει την ελκυστικότητα των αγροτικών περιοχών
- Συμβάλει σημαντικά στην προώθηση και των τεχνών, των εθίμων και των τελετουργικών, των πολιτιστικών δραστηριοτήτων και ούτω καθεξής.
- Προστατεύει τον φυσικό κόσμο και καλλιεργεί την αίσθηση ευθύνης για αυτόν.
- Διασφαλίζει τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς
- Βελτιώνει την ποιότητα των τοπικών γεωργικών προϊόντων και προϊόντων χειροτεχνίας
- Συνδέει τους ανθρώπους μεταξύ αστικών περιοχών και απομακρυσμένων περιοχών.
- Προωθεί την πολιτιστική κληρονομιά, την παράδοση και τη μοναδικότητα της περιοχής.
- Παρέχει ευκαιρίες στους νέους αυτών των περιοχών, διατηρώντας παράλληλα τους κατοίκους της υπαίθρου στην περιοχή στην οποία γεννήθηκαν.

Ο αγροτουρισμός είναι ένας τύπος αγροτικού τουρισμού, που στοχεύει στην παροχή στους επισκέπτες ενός μοντέλου βιωματικής εμπειρίας στην αγροτική περιοχή μέσω εργασίας, στοιχείων πολιτισμού, τοπικών προϊόντων, παραδοσιακής κουζίνας, και την καθημερινή ζωή των κατοίκων. Επικεντρώνεται σε ήπιες μορφές παρέμβασης και έργα υποδομής μικρής κλίμακας. Μόνο ο αγροτουρισμός έχει τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του αγροτικού τουρισμού, τα οποία μπορούν να εισαχθούν από οποιονδήποτε επιχειρηματία. Για να προσφερθεί ένα προϊόν αγροτουρισμού, πρέπει κάποιος να είναι αγρότης, δηλαδή, πρέπει να καλλιεργεί τη δική του γη και να έχει σαν σκοπό να συμπληρώσει το εισόδημά του. (Ateljevic, Doorne, & Doorne, 2000)

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η λέξη "αγροτουρισμός" ισχύει για τουριστικές εγκαταστάσεις που παρέχονται αποκλειστικά από αγρότες. Ο Πάνος (2011) ορίζει τον αγροτουρισμό ως ένα είδος το οποίο προέκυψε από μια προσπάθεια ικανοποίησης δύο αναγκών. Το πρώτο σχετίζεται με την τάση των κατοίκων της πόλης να επιστρέψουν στη φύση και την αγροτική κουλτούρα γενικά, ενώ η δεύτερη αφορά τους αγρότες που αναζητούν εναλλακτικές εισοδήματος ως αποτέλεσμα της παρατεταμένης κρίσης και της αβεβαιότητας γενικά, αλλά ιδιαίτερα στη γεωργία. Τείνει να είναι ένα είδος τουρισμού ενός προορισμού μέσα από το φακό της προβολής των τοπικών χαρακτηριστικών, με τους ντόπιους να αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία και να τη διαχειρίζονται. Ο αγροτουρισμός περιλαμβάνει εγκαταστάσεις φιλοξενίας (παραδοσιακά καταλύματα) και τροφοδοσία (παραδοσιακά εστιατόρια-καφετέριες) στην ύπαιθρο, καθώς και εκδηλώσεις που σχετίζονται με γεωργικά επαγγέλματα και τοπικά προϊόντα (μουσεία, ενώσεις αγροτών και συνεταιρισμοί, αγροκτήματα που προσφέρονται για περιήγηση ή αγροτικές αγροτικές εκμεταλλεύσεις και κατασκευή.

Ο αγροτουρισμός είναι ένας ήπιος τύπος τουρισμού στον οποίο οι τουρίστες μένουν σε αγροκτήματα της επιλογής τους, δεν είναι παθητικοί παραλήπτες υπηρεσιών,

αλλά συμμετέχουν ενεργά σε γεωργικές δραστηριότητες που σχετίζονται με την καθημερινή τους ζωή ως ιδιοκτήτες, γίνονται ένας μαζί τους, ταξιδεύουν ανάμεσά τους, δοκιμάζουν τοπικά προϊόντα, εκτιμούν το τοπικό περιβάλλον και τον πολιτισμό, και έτσι γεφυρώνεται το χάσμα μεταξύ των κατοίκων της πόλης και εκείνων της υπαίθρου. Η επαφή με έναν τρόπο ζωής που τους είναι ξένος, με πραγματικά, αυθόρμητα μέλη της τοπικής κοινότητας, τους επιτρέπει να εμβαθύνουν και να δημιουργήσουν ισχυρούς δεσμούς φιλίας, κάτι που δεν συμβαίνει στον κανόνα του μαζικού τουρισμού, όπου η μόνη σχέση που μπορεί να σχηματιστεί είναι η απρόσωπη, επαγγελματική επικοινωνία μεταξύ παρόχων, υπαλλήλων και επισκεπτών. Η ευτυχία που προκύπτει από αυτή τη μοναδική εμπειρία είναι ανυπολόγιστη, δημιουργώντας έντονες αναμνήσεις που μπορούν να σχηματίσουν και να ενισχύσουν την ποιότητα και τη στάση της ανθρώπινης ζωής.

Ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης επειδή δεν απαιτεί σημαντικές επενδύσεις που απαιτούν οικονομικούς και φυσικούς πόρους, όπως στον μαζικό τουρισμό, επειδή οι πόροι που είναι ήδη διαθέσιμοι, σε υποδομές, φυσικά, πολιτιστικά και ιστορικά στοιχεία, είναι επαρκείς για να καλύψουν τις ανάγκες του. Τα πλεονεκτήματα της τοπικής κοινότητας επικεντρώνονται στην κινητοποίηση παραγωγικών, αναπτυξιακών και πολιτιστικών πόρων διατηρώντας παράλληλα τη μακροπρόθεσμη ανάπτυξη.

Ο αγροτουρισμός δεν είναι ο ίδιος με τον αγροτικό τουρισμό, αλλά αποτελεί συστατικό του, μαζί με άλλους εναλλακτικούς τύπους, όπως οικολογικός, περιβαλλοντικός, σπα, περιπέτειας κ.ο.κ.

Το προϊόν αγροτουρισμού ενσωματώνει στους κόλπους του μια ολοκληρωμένη εικόνα της περιοχής, η οποία περιλαμβάνει όχι μόνο τις υπηρεσίες αγροτουρισμού και τα τοπικά προϊόντα που προσφέρονται, αλλά και τον τρόπο ζωής και τον πολιτισμό του. Οι πολίτες στους οποίους απευθύνεται είναι γενικά ιδιαίτερου

ενδιαφέροντος και οι αποφάσεις τους για το πότε και πώς να περάσουν τις διακοπές τους επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από αυτά τα ενδιαφέροντα. Τέλος, ένα αγροτουριστικό πακέτο είναι ένα μείγμα εγκαταστάσεων, αγαθών και δραστηριοτήτων που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με συγκεκριμένα γεωργικά, κοινωνικά, πολιτιστικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά ενός προορισμού αγροτουρισμού και τονίζουν τη μοναδικότητά του. Ολόκληρη η θεωρία του αγροτουρισμού επικεντρώνεται σε διαπροσωπικές ατομικές, άμεσες και φιλόξενες σχέσεις μεταξύ των ντόπιων και των επισκεπτών. Ως αποτέλεσμα, φέρνει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση, με τη γη, με διαλογισμό, και με τους ανθρώπους της περιοχής. Προσφέρει στον επισκέπτη δασώδη μονοπάτια, ήρεμες λίμνες και ποτάμια, καθώς και ευκαιρίες για αθλητικές περιπέτειες και περιηγήσεις σε παλιές εκκλησίες και μοναστήρια, πέτρινες γέφυρες και ανακαλύψεις αρχαιολογικών χώρων και τον καλεί να συμμετάσχει σε τοπικά φεστιβάλ, γιορτές και παραδόσεις.

Οι αγροτουριστές αναζητούν ξεκούραση και χαλάρωση σε ένα ήσυχο περιβάλλον και προσπαθούν επίσης να αποσυνδεθούν εν συντομία από τις καθημερινές ρουτίνες των αστικών κέντρων (Σφακιανάκης, 2000).

Ο αγροτικός τουρισμός περιλαμβάνει μικρές μονάδες για την ανάπτυξη λαϊκών ειδών τέχνης, χειροτεχνίας, οικοτεχνίας, αθλητικές εγκαταστάσεις ο, κελάρια κρασιού, καθώς και ειδών χειροτεχνίας, και δεν περιορίζεται στην παροχή στέγης και κλινοσκεπασμάτων. Ως προορισμός, τα αστικά κέντρα είναι πολύ πιο ακριβά από τις αγροτικές περιοχές. Τα ξενοδοχεία στις πόλεις είναι πιο ακριβά από τα ξενοδοχεία σε αγροτικές περιοχές. Οι αγροτουριστές μένουν σε μικρά ξενοδοχεία και ξενώνες. Επιπλέον, το κόστος ζωής στις πόλεις είναι υψηλότερο από ό, τι στην ύπαιθρο. Η συντριπτική πλειονότητα του παγκόσμιου πληθυσμού κατοικεί μόνιμα σε μεγάλες πόλεις. Οι άνθρωποι τώρα, περισσότερο από ποτέ, πρέπει να ξεφύγουν από τα προβλήματα και τις δυσκολίες της καθημερινής ζωής, λόγω της παρούσας -

ομολογουμένως σκληρής - περιόδου στην οποία ζούμε ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης. Είναι αυτονόητο ότι η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει δυσανάλογα τις αστικές περιοχές στην αγροτική Ελλάδα και την Ευρώπη. Λαμβάνοντας υπόψη το άγχος που αντιμετωπίζουν, οι άνθρωποι σήμερα χρειάζονται τις διακοπές, ακόμη και αν για λίγες μέρες, περισσότερο από ό, τι τα προηγούμενα χρόνια. Ο αγροτουρισμός θεωρείται ως ελκυστική λύση σε αυτά τα θέματα. Ο εκτοπισμός από τις αστικές περιοχές και η - τουλάχιστον προσωρινά - επιστροφή στη φύση ενσταλάζει την αίσθηση της αναγέννησης και της απόλαυσης σε όλους.

Οι αγροτουριστές θέλουν αλληλεπίδραση με τη φύση, την αγνότητα του τοπίου και θέλουν να απολαύσουν την ανθεκτικότητα της εξοχικής ζωής, την ανεπιτήδευτη φιλοξενία παραδοσιακών καταλυμάτων τα σπιτικά πιάτα και να γνωρίσουν τόσο την αγροτική ζωή όσο και τους τοπικούς αγρότες που θα τα ψήσουν σε μια νέα και άγνωστος τρόπος ζωής σε πολλούς από αυτούς.

Η διαμονή στον αγροτουρισμό δεν είναι τεράστια, τεράστια και απρόσωπη. Πρέπει να είναι συμπαγής, σύμφωνα με το κλίμα και την αρχιτεκτονική της τοποθεσίας και να έχει σχεδιαστεί ειδικά για το σκοπό αυτό. Μπορεί να είναι παλιά παραδοσιακά κτίρια που έχουν ανακαινιστεί, εγκαταλελειμμένα σπίτια ή κατοικίες, παλιά πέτρινα αρχοντικά ή κάτι που δείχνει την κληρονομιά της περιοχής και αξίζει να διατηρηθεί.

Η γαστρονομία είναι επίσης ένα σημαντικό συστατικό της συνοχής και της έννοιας στον αγροτουρισμό. Το φαγητό που σερβίρεται σε αυτές τις καταστάσεις πρέπει πάντα να είναι υψηλής ποιότητας, σε άφθονη ποσότητα και ποικιλία και να παρασκευάζεται με τοπικά υλικά και παραδοσιακές συνταγές. Η προέλευση των τοπικών εδεσμάτων, οι παλιές συνταγές της γιαγιάς, είδη από βασικά, φρέσκα υλικά που μας θυμίζουν τη ζεστασιά του οικογενειακού τραπέζιου, όλα όσα έχουν

προβλεφθεί στον τρόπο ζωής της πόλης αποτελούν το μυστικό για την επιτυχία του αγροτουρισμού. (<http://www.agrotourcrete.gr/>)

Όσον αφορά τους γυναικείους γεωργικούς συνεταιρισμούς, αντανακλούν την ανάγκη ενεργού συμμετοχής των ανθρώπων που ζουν σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία προκειμένου να αυξηθεί αυτή η τοποθεσία. Η ίδια η ύπαρξη της γυναίκας φαίνεται να συνδέεται με τη δραστηριότητα του αγροτουρισμού και των συνεταιρισμών. Χαρακτηριστικά όπως η ευαισθησία, η φιλόξενη διάθεση, η επινοητικότητα, η φροντίδα του νοικοκυριού, η επαγρύπνηση, η καθαριότητα, είναι ακριβώς τα στοιχεία που απαιτούνται για την επιτυχία του προγράμματος όλων, και αυτά που διακρίνουν το πρόγραμμα αγροτουρισμού από τον μαζικό και τον απρόσωπο τουρισμό.

Ο ρόλος της γυναίκας επιχειρηματία δεν είναι φαντασία, αλλά μάλλον γεγονός. Τα χρόνια περνούν. Έτσι, η γυναίκα, ως κατ'εξοχήν πολυπαραγοντικό άτομο, μπορεί να πουλήσει προϊόντα που κατασκευάζει από μόνη της και να συνδυάζει άνετα τις νοικοκυρές και τις επιχειρηματικές δραστηριότητες, ενισχύοντας έτσι περαιτέρω το άτομο και, ως εκ τούτου, το οικογενειακό εισόδημα. Ο δρόμος προς την επιτυχία περιλαμβάνει αναπόφευκτα την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας, η οποία συνδέεται με την οργανική διασύνδεση της συνεταιριστικής δραστηριότητας και της κατανάλωσης γενικά (Gidarakou, 1999). Εκτός από αυτό, χειροτεχνίες ή κάτι που παράγεται από μια γυναίκα του χωριού φέρνει συναισθήματα που συλλαμβάνουν παραστάσεις της και των εμπειριών της στην καθημερινή ζωή.

3.3. Μορφές του αγροτουρισμού

Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα κορυφαία είδη αγροτουρισμού αναφέρονται σε καλλιέργειες σε αγροκτήματα και σε αγροτικά καταλύματα που βρίσκονται σε

αγροτικό περιβάλλον (Ανδριώτης, 2008; Wandschneider, 2010). Υπάρχουν δύο τύποι αγροτουρισμού: καθαρός αγροτουρισμός, στον οποίο οι επισκέπτες ασχολούνται με γεωργικές εργασίες (φροντίδα ζώων, τυροκομία, συγκομιδή φρούτων κ.λπ.) ή ψυχαγωγικές δραστηριότητες (κολύμπι, κυνήγι, πεζοπορία κ.λπ.) και σύνθετος αγροτουρισμός, τις οποίες οι επισκέπτες μπορούν να ικανοποιήσουν μερικές από τις δικές τους ανάγκες συνδυάζοντας τον αγροτουρισμό της περιοχής με άλλες μορφές τουρισμού (για παράδειγμα, τουρισμός υγείας).

3.4. Προφίλ επισκεπτών αγροτικού τουρισμού

Οι αγροτουριστές προσπαθούν να συνδεθούν με τη φύση, να μάθουν για την αγροτική ζωή και να αλληλεπιδράσουν με τους αγρότες και τους ανθρώπους της περιοχής . Δεδομένου ότι έχουν απόψεις, ψάχνουν για ειλικρίνεια και διαφορετικότητα. (Ανδριώτης, 2007). Είναι επίσης πιο περιβαλλοντικά συνειδητοποιημένοι και παρουσιάζουν έντονο ενδιαφέρον για την διαφορετική κουλτούρα της υπαίθρου. Ο Αγροτουρίστας δεν αναζητά αδρανείς διακοπές. Αντ' αυτού, αναζητά ενεργή συμμετοχή και επαφή φύση ανά πάσα στιγμή (Σφακιανάκης, 2000).

Η παγκοσμιοποίηση είναι μια τάση που είχε σημαντικό αντίκτυπο στη ζωή μας σήμερα, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου που σκεφτόμαστε, της αντίληψής μας για διάφορες έννοιες και γεγονότα, καθώς και τις προτιμήσεις μας. Στην πραγματικότητα, αυτό συνέβη πρόσφατα.

Όταν τα άτομα συνειδητοποίησαν τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές προκλήσεις, έγιναν πιο ενεργά σε ζητήματα που σχετίζονται με την ανθρωπότητα και την ισότητα των φύλων, και έτσι επανεξέτασαν τις προτεραιότητές τους. Ως

αποτέλεσμα, ακόμη και στον τουρισμό, όπου εγκαταλείφθηκε το μοντέλο της θάλασσας-ηλίου-άμμου (3S), σημειώθηκε σημαντική αλλαγή. . Οι διακοπές στα υψίπεδα, τα αγροτικά χωριά ή τις παρακείμενες λίμνες, όπου οι ταξιδιώτες μπορούν να πλησιάσουν τη φύση και να βιώσουν έναν παραδοσιακό τρόπο ζωής, είναι μια νέα δημοφιλής τάση (Χρονοπούλου, 2013).

Δεν υπάρχει σαφής περιγραφή των χαρακτηριστικών των αγροτουριστών, αλλά υπάρχουν πολλά χαρακτηριστικά που πιθανά έχει ένας αγροτουρίστας. Οι άνθρωποι που προτιμούν τον αγροτουρισμό από τον μαζικό τουρισμό το κάνουν επειδή θέλουν να είναι ήρεμοι και διακριτικοί, και να μη ζούν σε πολυσύχναστες καταστάσεις που μπορούν να προκαλέσουν άγχος (Τσεκούρας, 2008). Μερικοί τουρίστες φαίνεται να προσελκύονται σε απομακρυσμένα ή ακόμη και απρόσιτα μέρη επειδή πιστεύουν ότι αυτές οι περιοχές έχουν μοναδικά χαρακτηριστικά, όπως γοητευτικό τοπίο, αγροτική ομορφιά και πλούσια πολιτιστική ιστορία (Χρονοπούλου, 2013). Οι τουρίστες της γεωργίας προσελκύονται από γεωργικές τουριστικές υπηρεσίες επειδή ζουν σε αγροκτήματα, ασχολούνται με γεωργικές δραστηριότητες (παραγωγή τροφίμων, υγεία των ζώων κ.λπ.) και συμμετέχουν σε αθλήματα εξωτερικών χώρων όπως για παράδειγμα ιππασία, ράφτινγκ σε ποτάμια, λίμνες κ.λπ., ενώ επίσης μπορεί να είναι άτομα που έχουν επαγγελματικό ενδιαφέρον στις παραδοσιακές κατασκευές. (Knezevic, 2011).

Ηλικιακά οι αγροτουρίστες είναι συχνά συνταξιούχοι ή "ηλικιωμένοι" ηλικίας 50 και 70 που ασχολούνται με γεωργικές δραστηριότητες και συνήθως ασχολούνται με γεωργικές εργασίες αποτελούν σημαντικό μέρος της επιλογής αγροτικών τουριστών. Εάν έχουν αυτό το εισόδημα, έχουν την ευκαιρία να εξοικονομήσουν χρήματα. Όσον αφορά το δεύτερο στοιχείο, επιλέγοντας αυτόν τον τρόπο για να περάσετε τις διακοπές σημαίνει ότι έχουν μελετήσει όλους τους άλλους τύπους

εναλλακτικού τουρισμού και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι μόνο αυτός ο τύπος τουρισμού μπορεί να εκφραστεί. Αυτή η ομάδα ανθρώπων έχει κουραστεί από την πόλη και δεν μπορεί να πάρει αγροτικές προμήθειες. Ως αποτέλεσμα, του αρέσει να ζει στην ηρεμία και την ησυχία του αγροτικού οικισμού (Σφακιανάκης, 2000).

Όταν ταξιδεύουν σε ζευγάρια ή ομάδες οι αγροτουρίστες ξέρουν ακριβώς τι ψάχνουν και ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για τον αγροτικό τρόπο ζωής (Γιάνναρου, 2009). Ενώ όπως αναφέρθηκε έχουν συνήθως καλή οικονομική κατάσταση . Συνήθως είναι ελεύθεροι επαγγελματίες και διευθυντικά στελέχη ενώ συχνά προέρχονται από το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Γερμανία, από το Βέλγιο, την Ιταλία και τις Κάτω Χώρες. Ολλανδία, Γαλλία, Ηνωμένες Πολιτείες και Ρωσία (Γιάνναρου, 2009). Προγραμματίζουν τις διακοπές τους, και τα ταξίδια τους , κυρίως από τον Απρίλιο έως τον Οκτώβριο, και τις αγροτικές περιοχές (Γιαννάρου, 2009)

3.5 . Κίνητρα αγροτουριστών

Σημαντικές κινητήριες μεταβλητές που έχουν επισημανθεί στη βιβλιογραφία μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Ανακάλυψη τόπων που είναι κοντά στη φύση καθώς και δραστηριοτήτων στη φύση (αθλητικές, ψυχαγωγικές ή παρατηρητικές), ενώ επίσης άλλα κίνητρα περιλαμβάνουν αισθητικούς λόγους

Και ευχαρίστηση (τα ανθρώπινα τοπία είναι επίσης ευχάριστα) πνευματική εφορία.

- Ως βασικό κίνητρο των αγροτουριστών, συχνά αναφέρεται η αναζήτηση ηρεμίας και ησυχίας καθώς επίσης και η προσπάθεια των τουριστών να ξεφύγουν από το άγχος, τη συμφόρηση, τον θόρυβο και τη ρύπανση της πόλης, ένας παράγοντας που συχνά σχετίζεται με την επιδίωξη της καλής υγείας και την καλή φυσική κατάσταση (Lane 2009). Ένα ακόμα κίνητρο είναι η επιθυμία οι τουρίστες να απλώς να χαλαρώσουν και να απομακρυνθούν από τα πάντα.

- Από την άλλη πλευρά, υπάρχει η επιθυμία για συμμετοχή όπως για παράδειγμα συμμετοχή στη φύση (π.χ. περισσότερο ή λιγότερο), υπαίθριες δραστηριότητες που είναι σωματικά απαιτητικές καθώς και σε πολιτιστικό / εκπαιδευτικό πλαίσιο. Για παράδειγμα, μαθαίνοντας πώς να φτιάξει κάποιος ένα παραδοσιακό πιάτο, χειροτεχνία, συμμετοχή στη συγκομιδή.

Η αναψυχή είναι ένα ακόμα κίνητρο για τον αγροτουρισμό καθώς μέσα στα καταλύματα μπορεί να παρέχονται εγκαταστάσεις αναψυχής (όπως παιχνίδια, πισίνα ή γήπεδο τένις). για την αντιμετώπιση αυτής της επιθυμίας στο πλαίσιο του αγροτικού τουρισμού όσον αφορά τη δραστηριότητα

- Η απόκτηση μιας πολιτιστικής εμπειρίας με ίχνη από το παρελθόν για παράδειγμα, εξερεύνηση μνημείων, κάστρων και ούτω καθεξής. αρχοντικές κατοικίες που ανήκουν στην αγροτική αριστοκρατία, αλλά, πιο συγκεκριμένα, μέσα

από ένα ευρύ ενδιαφέρον για την εθνογραφία που αποκαλύπτει τις ιδιαιτερότητες της αγροτικής ζωής, συμμετοχή σε τοπική γιορτή με παραδοσιακά φαγητά η αγάπη για την τοπική μουσική και τους χορούς.

- Οι τουρίστες συχνά μπορεί να έχουν ενδιαφέρον για την αγροτική ζωή, τις παραδόσεις, τη γεωργία, τα τοπικά τρόφιμα και τις στενές κοινωνικές σχέσεις ενώ τα κίνητρα μερικές φορές μπορεί να συνδέονται με άτομα που μπορεί να μεταναστεύσουν λόγω οικογενειακής, οικογενειακά υπόβαθρο που ψάχνουν μια αφορμή για να επιστρέψουν στην πατρίδα τους .

- Αναζήτηση μιας προσαρμοσμένης επαφής , βοηθώντας στην είσοδο σε ένα ξεχωριστό πολιτιστικό πλαίσιο μέσω της χρήσης «πολιτιστικής μεσιτείας»

- Η επιθυμία να περάσει ο τουρίστας χρόνο με φίλους και συγγενείς σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον, είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον για οικογένειες με μικρά παιδιά, και για εκπαιδευτικούς σκοπούς (μελέτη αγροτικότητας, εθίμων και λαογραφίας , φύσης) και ως αποτέλεσμα της ελευθερίας κινητικότητας σε φυσικούς οικότοπους οικότοποι

,

- Η γαστρονομία και η ανάγκη των ανθρώπων να γευτούν την τοπική κουζίνα και κρασί από την περιοχή, καθώς και τα αρώματα του φαγητού και του περιβάλλοντος καθώς και τις φυσικές αισθήσεις που σχετίζονται με ποικιλία φυσικών και παραδοσιακών υλικών

3.6. Η συμβολή του αγροτουρισμού στους προορισμούς

Διαδεδομένα στοιχεία δείχνουν ότι ο αγροτισμός συμβάλλει τόσο στην τοπική κοινότητα όσο και στην ευημερία της κοινωνίας, καθώς παράγει οικονομικά και οικολογικά οφέλη.

Οι αγροτικοί επιχειρηματίες βλέπουν οικονομικές επιπτώσεις όπως η ανάπτυξη του αγροτουρισμού και αυτό οδηγεί στη δημιουργία θέσεων εργασίας και πλούτου μέσω των αυξημένων πωλήσεων. Για παρόμοιους λόγους, ο αγροτισμός έχει τον πρόσθετο αντίκτυπο της ενίσχυσης του διαθέσιμου και της αύξησης του ΑΕγχΠ. Ταυτόχρονα, προωθεί την αναμενόμενη μελλοντική οικονομική ανάπτυξη παρέχοντας κίνητρα για τον αγροτουρισμό και κάτι που αποδίδεται κυρίως σε αλληλεπιδράσεις μεταξύ αγροτικών και αστικών και κοινωνικών ή διαφορετικών κοινωνικών. Τόσο για την αγροτική κοινότητα όσο και για τα μεγαλύτερα οφέλη, η εκμάθηση πώς να συνυπάρχει η ανάπτυξη με τον αγροτουρισμό φέρνει μόνο νέες και εκπαιδευτικές ανακαλύψεις. άμεση αλληλεπίδραση με τοπικούς πολιτισμούς, λαϊκές πεποιθήσεις, τελετουργίες, τρόπο ζωής και θέσεις εργασίας. Είναι για τους κατοίκους της περιοχής, μια ευκαιρία να παραμείνει και να αναβαθμιστεί σε καλύτερο βιοτικό επίπεδο, καθώς και να διατηρήσει την κληρονομιά τους. Επιπλέον, ο αγροτουρισμός προωθεί την απασχόληση για απειλούμενα επαγγέλματα, καθώς και τη γεωργική προστασία (Παυλόπουλος , 2001). Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού διασφαλίζει τη δίκαιη κατανομή των κοινωνικών και οικονομικών οφελών σε όλα τα μέλη της κοινότητας. Η βασική προϋπόθεση για την προώθηση αυτών των ιδεών εναλλακτικών μορφών τουρισμού είναι η εμπορευματοποίηση τόσο της γεωργίας όσο και του προσωπικού. Η συμβολή της γεωργικής δραστηριότητας στο φυσικό και

δομημένο οικοσύστημα θεωρείται κρίσιμη. Από τη μία πλευρά, η αποκατάσταση και η συντήρηση των αρχιτεκτονικών τοπίων χρησιμοποιούν ως καταλύτες για την ανάπτυξη, αφετέρου, τους εμποδίζει να αμαυρωθούν χωρίς η αρχιτεκτονική να αποτελεί αμετάβλητο και τακτοποιημένο περιβάλλον.

Ο αγροτικός τουρισμός, σύμφωνα με τους Okech et al. (2012, 41), παρέχει τρία μεγάλα πλεονεκτήματα για τις αγροτικές περιοχές: (1) Η αγροτική συμμετοχή οδηγεί το εύρος των εμπορικών συναλλαγών και των ευκαιριών. (2) Ο αγροτικός τουρισμός μπορεί να συμβάλει στην οικονομική ανάπτυξη, τη δημιουργία θέσεων εργασίας, τη μετανάστευση, την ανάπτυξη δημόσιων υπηρεσιών, την ανάπτυξη υποδομών, την κοινωνική αλληλεπίδραση και την προστασία του περιβάλλοντος. (3) Ο αγροτικός τουρισμός καθιστά τις αγροτικές και μη αστικές περιοχές πιο προσιτές. Ο αγροτικός τουρισμός μπορεί να υποστηριχθεί ότι βοηθά την οικονομία και την κοινωνία, καθώς και το περιβάλλον, τους ανθρώπους και τους τουρίστες γενικά. Ο αγροτικός τουρισμός θεωρείται ως ένας τρόπος για να βοηθηθούν οι φτωχές περιοχές να αναζωογονήσουν την οικονομία τους (Cawley, 2009). Οι αγροτικές περιοχές στις αναπτυσσόμενες χώρες που έχουν καταπιεστεί οικονομικά και κοινωνικά από τη δεκαετία του 1970 χρησιμοποιούνται πλέον για τουριστικές δραστηριότητες, σύμφωνα με τον Perales (2002). Η διατήρηση της απασχόλησης, η δημιουργία θέσεων εργασίας, οι νέες επιχειρηματικές ευκαιρίες, οι ευκαιρίες για νέους, η διατήρηση υπηρεσιών, η ποικιλομορφία της κοινότητας, η υπερηφάνεια της κοινότητας, η διατήρηση της αγροτικής κουλτούρας και κληρονομιάς, η αύξηση των πωλήσεων τεχνών και χειροτεχνίας, η διατήρηση του τοπίου και οι περιβαλλοντικές βελτιώσεις είναι όλα τα βασικά οφέλη του αγροτικού τουρισμού (Irshad , 2010). Για τους ανθρώπους που ζουν σε αυτά τα μέρη, ο αγροτικός τουρισμός είναι μια καλή πηγή εισοδήματος (Aref & Gill, 2009). Ο τουρισμός στις αγροτικές περιοχές έχει τη

δυνατότητα να ανακουφίσει τη φτώχεια (Okech et al., 2012). Ο αγροτικός τουρισμός προσφέρει επίσης ορισμένα περιβαλλοντικά οφέλη. Προκειμένου να διατηρηθούν ή να αναπτυχθούν τα χαρακτηριστικά της περιοχής, οι Sharpley και Roberts (2004) προτείνουν ότι οποιαδήποτε τουριστική ανάπτυξη σε αγροτικές περιοχές πρέπει να γίνεται μέσα στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης. Ως αποτέλεσμα, ο αγροτικός τουρισμός έχει τη δυνατότητα να συνδεθεί με τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα. Ο αγροτικός τουρισμός συμβάλλει στη διατήρηση και ενίσχυση τόσο του φυσικού όσο και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, καθώς και των υποδομών (Lo et al., 2012). Ο αγροτικός τουρισμός επίσης συμβάλλει στην προστασία του περιβάλλοντος. Ο αγροτικός τουρισμός έχει επίσης τη δύναμη να διαδώσει τον τοπικό πολιτισμό (Lo et al., 2012). Συμβάλλει στη διατήρηση της οικογενειακής γνώσης. Ένα άλλο συναρπαστικό κίνητρο για τους ντόπιους να παραμείνουν σε αγροτικές περιοχές και όχι να μετεγκατασταθούν σε πόλεις είναι αυτό το είδος τουρισμού (Fons et al., 2011). Ο αγροτικός τουρισμός έχει προωθηθεί έντονα σε όλη την Ευρώπη (Su, 2011). Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι ο αγροτικός τουρισμός παρέχει ορισμένα οφέλη για τους επισκέπτες. Αξιοποιώντας τις ιδιότητες της φύσης, που συχνά χαρακτηρίζονται ως θεραπευτικές ο αγροτικός τουρισμός βελτιώνει τόσο την ψυχική όσο και τη σωματική ευεξία. Αυτοί οι δύο παράγοντες συνδυάστηκαν για να δημιουργήσουν τα φαινόμενα του αγροτικού τουρισμού. Ο αγροτικός τουρισμός είναι μια αυξανόμενη τάση που επηρεάζει τα φυσικά, κοινωνικά και πολιτικά τοπία (Sharpley & Roberts, 2004). Επιτρέπει στους επισκέπτες να επανασυνδεθούν με τη φύση και τον πολιτισμό της περιοχής (Lo et al., 2012). Επειδή οι αγροτικές τοποθεσίες είναι λιγότερο πολυπληθείς και θορυβώδεις από τις μητροπολιτικές περιοχές, ο αγροτικός τουρισμός προσφέρει στους επισκέπτες μια ευχάριστη και γαλήνια εμπειρία, καθώς και προσιτές τιμές σε ένα ευχάριστο περιβάλλον (Fons et al., 2011). Τα όμορφα τοπία της υπαίθρου, με τα μικρά χωριά, τις θερμές πηγές, τα ποτάμια, τις λίμνες, την παράδοση και τον

πολιτισμό, παρέχουν μια φανταστική εμπειρία για τους ταξιδιώτες που αναζητούν χαλάρωση και απόλαυση σε ένα ήσυχο περιβάλλον (Kulcsar, 2009).

Στη δεκαετία του 1970, ο αγροτικός τουρισμός συζητήθηκε σοβαρά σε αγροτικές περιοχές των Άλπεων. Στον αγροτικό τουρισμό, ο αγροτικός πληθυσμός ωφελείται πολύ αυξάνοντας το επίπεδο παραγωγικότητας. Ο αγροτικός τουρισμός μπορεί να έχει βαθιές επιπτώσεις στις περιβαλλοντικές, οικονομικές, κοινωνικές και ψυχολογικές δυνατότητες των ανθρώπων που ζουν σε αγροτικές περιοχές. Οι Barros και ο David (2007) τόνισαν τα σημαντικότερα οφέλη των τουριστικών δραστηριοτήτων αυξάνοντας τις ευκαιρίες απασχόλησης, αναπτύσσοντας παροχές, ενδυναμώνοντας, αναπτύσσοντας υποδομές μεταφορών και επεκτείνοντας τις δημόσιες βιομηχανίες με νέες θέσεις εργασίας. Οι Anabestani et al. (2012) εξέτασαν τις οικονομικές, κοινωνικές, φυσικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης σε αγροτικούς οικισμούς από την άποψη των τουριστών και των ντόπιων και βρήκαν ισχυρή συσχέτιση μεταξύ των της ανάπτυξης των προορισμών σύμφωνα με τις αντιλήψεις των ερωτηθέντων.

Ο τουρισμός παρέχει μια κατάλληλη πλατφόρμα για τις οικογένειες να έχουν μια διαφορετική οικονομική και γεωργική συμπληρωματική δραστηριότητα, η οποία θα αυξήσει την ικανότητα των οικογενειών και της ζωής τους. Η ύπαρξη υγειονομικών υπηρεσιών και εγκαταστάσεων, η διαθεσιμότητα κατάλληλων χώρων και χώρων στάθμευσης, συστημάτων συλλογής απορριμμάτων και καθαριότητας και της υγείας της υπαίθρου έχουν θεωρηθεί σημαντικοί παράγοντες στην ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού. Ωστόσο, η έλλειψη συμμετοχής των χωρικών στις αποφάσεις του τουρισμού εμποδίζει την ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού στις αγροτικές περιοχές.

3.7. Προϋποθέσεις ανάπτυξης αγροτουρισμού

Σύμφωνα με τον Pevetz (1990), προκειμένου να δημιουργηθούν πρακτικές προοπτικές για την παραγωγή αγροτουρισμού σε έναν αγροτουρισμό , πρέπει να πληρείται μια ευρεία ποικιλία συνθηκών διαφορετικής φύσης. Μερικές από αυτές είναι φυσικές απαιτήσεις που πρέπει να συμβαίνουν και άλλες πρέπει να πληρούνται από διαφορετικές κοινωνικές οπτικές ενώ πρέπει επίσης να πληρούνται διαφορετικά κριτήρια (Σδράλλη , 2005). Ο Bubendorf (1993) αναγνώρισε τα ακόλουθα κριτήρια ως τα πιο σημαντικά, τα οποία μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις διαφορετικές κατηγορίες:

1. Τοποθεσία η οποία περιλαμβάνει τόσο φυσικούς πόρους όσο και την κατάλληλη υποδομή, η οποία αναφέρεται σε ελκυστικό χώρο είτε φυσικό είτε πολιτιστικός, ενώ

παράλληλα η τοποθεσία μπορεί να περιλαμβάνει την ομορφιά τοπίου και έφορο έδαφος, στο οποίο μπορεί να αναπτυχθεί ένας οικογενειακός τρόπο γεωργίας και να προωθηθεί η πλεονεκτική θέση της αγροτικής κατοικίας σε ευρύχωρους χώρους διαβίωσης που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για αγροτουρισμός χωρίς την ανάγκη για νέες μεγάλες επενδύσεις, επιπλέον άνετο χώρο για τους επισκέπτες, είτε υπάρχοντες είτε με δυνατότητα κατασκευής μόνο με μικρές επενδύσεις, επιχειρηματική ικανότητα στην κοινότητα και την περιοχή, εξωτερικά ερεθίσματα και έμπνευση (εκτός του τουρισμού ή της γεωργίας).

2. Ανθρώπινο κεφάλαιο, το οποίο περιλαμβάνουν ένα επαρκές οικογενειακό εργατικό δυναμικό, ενώ παράλληλα ευαισθησία και γενναιοδωρία από την αγροτική οικογένεια, αλλά και η προστασία της τοπικής κουλτούρας, μια κοινωνική σύμβαση με τον ντόπιο πληθυσμό που βοηθά τη διαδικασία ανάπτυξης και την ανθεκτικότητα του επιχειρηματία-αγρότη και ολόκληρης της οικογένειας ενώ παράλληλα είναι απαραίτητο για όσους ασχολούνται με τον αγροτουρισμό να γνωρίζουν , σε κάποιο βαθμό, μερικές ξένες γλώσσες προκειμένου να μπορούν να συνεννοηθούν με τους τουρίστες.

3. Οργάνωση και διαχείριση της ανάπτυξης του αγροτικού τουρισμού η οποία περιλαμβάνει εκτός των άλλων μια αποτελεσματική και σύγχρονη μέθοδο επαγγελματικής καθοδήγησης τόσο σε επίπεδο απασχολησης (ειδικότερα σε ότι αφορά τις αγροτικές εργασίες), όσο και στην προώθηση του μάρκετινγκ των αγροτικών συνεταιρισμών ενώ παράλληλα πρέπει να δημιουργούνται φιλικές αξίες που είναι σταθερές σε σχέση με το πρότυπο του αγροτουρισμού.Επιπλέον απαιτείται μια ολοκληρωμένη στρατηγική ανάπτυξης (π.χ. συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων στην περιοχή στη διαδικασία) και η ύπαρξη μιας ισχυρής τοπικής βασικής κοινότητας που να εμπλέκεται πραγματικά στην αγροτουριστική

παραγωγή της περιοχής για την προώθηση του προϊόντος του αγροτουρισμού, παράλληλα απαιτείται και η επαρκής υποστήριξη από τον δημόσιο τομέα.

Φυσικά, μια περιοχή δεν μπορεί να ικανοποιήσει μαζί όλες αυτές τις απαιτήσεις. Ωστόσο, όσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός αυτών των κριτηρίων που πληρούνται, τόσο πιο αποτελεσματική θα είναι η ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού στον προορισμό. Επιπλέον, παρόλο που οι προϋποθέσεις μπορούν να λειτουργήσουν διαζευκτικά χωρίς να είναι απαραίτητα όλες μαζί εύκολο να εκπληρωθούν, η απαίτηση που αφορά την ισχυρή αναγνώριση και έγκριση της παραγωγής αγροτουρισμού από την τοπική κοινότητα θεωρείται απολύτως υποχρεωτική και απαραίτητη (Παπασταύρου, 2007).

3.7. Παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη του αγροτουρισμού

Η επιτυχία μιας συγκεκριμένης μορφής τουριστικής ανάπτυξης συνδέεται με την τουριστική πολιτική, την οικονομική αλλά και την κοινωνική δομή καθώς επίσης και τη διατήρηση του περιβάλλοντος στις περιοχές όπου λαμβάνει χώρα. Κάθε τουριστική περιοχή πέρασε από διαφορετικά στάδια ανάπτυξης, τα οποία υπαγορεύονταν από μια ποικιλία επιμέρους παραγόντων όπως φυσικά χαρακτηριστικά, την ποιότητα των υποδομών, τα κεφάλαια που είναι διαθέσιμα να δαπανηθούν, ιδρύματα που λειτουργούν και ούτω καθεξής. Η αλληλεπίδραση προσφοράς και ζήτησης επηρέασε την τουριστική ανάπτυξη κάθε περιοχής σύμφωνα με τον Τσάρτα (1996).

Το μοντέλο αγροτουρισμού κάθε περιοχής διαφέρει ως προς τον τρόπο αλλά και το βαθμό της ανάπτυξης. Αυτό εξαρτάται από τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής, την οικονομική δομή, την εκμετάλλευση μικρότερης ή μεγαλύτερης εκμετάλλευσης, το

επίπεδο ανταγωνισμού του συνεταιριστικού κινήματος, τη γεωργική παραγωγή, την γενικότερη επιχειρηματικότητα στην περιοχή, τα γεωργικά έσοδα, τον βαθμό των κοινωνικών ανισοτήτων και την παρουσία ενός δυνητικής αγοράς που ο καταναλωτής θέλει και μπορεί να καταναλώσει το προϊόν (Ριζοπούλου 2010).

Ωστόσο, υπάρχουν πολλές βασικές πτυχές που σχετίζονται με τις γεωργικές δραστηριότητες που συμβάλλουν στην αποτελεσματική επέκταση του αγροτικού τουρισμού. Πιο συγκεκριμένα:

Η ευκολία με την οποία μπορεί κάποιος να αποκτήσει πρόσβαση στη μονάδα. Αυτή η παράμετρος σχετίζεται με την προσβασιμότητα των κύριων οδικών οδών και την εγγύτητα με μια μητρόπολη. Ο σχεδιασμός είναι το είδος της φάρμας. Πολλά τμήματα και εγκαταστάσεις πρέπει να συνεισφέρουν στην υπηρεσία στέγης, η οποία καθορίζει το είδος της επέκτασης του αγρότη. Οι δεξιότητες μάρκετινγκ και προώθησης του διαχειριστή του τουριστικού καταλύματος και της αγροτικής εγκατάστασης. Επειδή η επέκταση του αγροτικού τουρισμού συνδέεται συχνά με μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις, το μέγεθος της αγροτικής επιχείρησης και τους οικονομικούς πόρους των αγροτών, δεδομένου ότι οι γεωργοί υψηλότερου εισοδήματος έχουν περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας, με μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις, η παρουσία μιας καταναλωτικής αγοράς που θέλει και μπορεί να απορροφήσει αυτά τα προϊόντα παίζει πολύ μεγάλο ρόλο. Όπως είναι γνωστό, η λειτουργία της αγοράς, με τη δυναμική της ύπαρξης, είναι η πιο σημαντική ανάγκη για την εμφάνιση μιας αγροτικής εγκατάστασης.

Κεφάλαιο 4: Ο αγροτουρισμός στην Ελλάδα

4.1. Η εξέλιξη του αγροτουρισμού στην Ελλάδα

Ο αγροτουρισμός στην Ελλάδα δεν είναι τόσο συχνός όσο και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Οι ρίζες του απαντώνται σε πολλούς τύπους αγροτικού τουρισμού και μιλάμε για τον αγροτικό τουρισμό από τη δεκαετία του 1980. Υπάρχουν δύο παράγοντες που συμβάλλουν σε αυτήν την κατάσταση: Ο πρώτος είναι ότι η Ελλάδα προσχώρησε στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα το 1981. Ο δεύτερος είναι η έμφαση σε θέματα όπως η ισότητα δύο φίλων και ο στόχος της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου της υπαίθρου. Ως αποτέλεσμα, η ανάπτυξη του αγροτουρισμού έχει προωθηθεί μέσω τοπικών και περιφερειακών σχεδίων δράσης (Kizos, Iosifides, 2007 & Gidarakou, 1999).

Ακόμη και σε επίσημες πηγές, ο αγροτικός τουρισμός στην Ελλάδα συνδέεται στενά με το λεγόμενο «αγροτικό ειδυλλιακό» και πολύ ρομαντική θέα της αγροτικής ζωής, και προωθεί και υποστηρίζει μέτριες και μικρής κλίμακας τουριστικές υπηρεσίες, τοπική αγροτική παραγωγή, την κατασκευή και εμπορία παραδοσιακών προϊόντων και τοπικού πολιτισμού και φυσικού πλούτου. Επιχειρήσεις που προμηθεύουν παραδοσιακά σπίτια, παραδοσιακά εστιατόρια και καφετέριες, τοπικούς παραγωγούς προϊόντων και επιχειρηματικές δραστηριότητες, μουσεία όλων των ειδών κλαμπ (πολιτιστικά, φυσικά κ.λπ.), συνεταιρισμούς (γυναίκες, γεωργικά κ.λπ.), τοπικές αρχές και σχολεία & Τα εκπαιδευτικά ιδρύματα είναι οι τομείς και οι επιχειρήσεις που ενδιαφέρονται περισσότερο για τον αγροτικό τουρισμό / αγροτουρισμό. Οι αγρότες και ο αγροτουρισμός ήταν μια άλλη συγκρίσιμη προσπάθεια που αναπτύχθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1980 ως είδος τουρισμού για λοφώδεις και ανεπαρκείς περιοχές. Το Ελληνικό Υπουργείο Γεωργίας ανέπτυξε

μια συνολική αναπτυξιακή στρατηγική αγροτουρισμού για την Ελλάδα, δίνοντας προτεραιότητα σε περιοχές με μειούμενες οικονομίες ή πληθυσμούς, καθώς και σε παραμεθόριες και περιφερειακές περιοχές και περιοχές με λίγο ή καθόλου μαζικό τουρισμό. Οι πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, συγκεκριμένα ο κανονισμός 797/85 για διαρθρωτικές επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις και το πρόγραμμα LEADER, προσέφεραν οικονομική βοήθεια. Οι αγρότες που προσπάθησαν να δημιουργήσουν αγροτουριστικές επιχειρήσεις και ικανοποίησαν ορισμένα κριτήρια επιδοτήθηκαν, παρόμοια με εκείνους σε ορεινές περιοχές και νησιά (εξαιρουμένων των τουριστικών περιοχών) .

Η ενίσχυση επεκτάθηκε μέσω των κανονισμών 2328/91, 950/97 και 1257/99, οι οποίοι αργότερα αντικαταστάθηκαν με μικρές προσαρμογές έως το 797/85 και των πρωτοβουλιών LEADER II και LEADER PLUS. Ωστόσο, αυτό το ευρύ έργο δεν περιελάμβανε τη δημιουργία συμβουλευτικού συμβουλίου για να βοηθήσει τους αγρότες στη διαχείριση των μονάδων τους, την προώθηση των υπηρεσιών ή / και των αγαθών τους, και τη δημιουργία συνδέσεων με άλλες μονάδες στην περιοχή. Αυτό το βοηθητικό σώμα ήταν κρίσιμο (LEADER αρχεία 1994) για το προσωπικό που δεν είχε προηγούμενη εμπειρία στη διαχείριση μιας περίπλοκης μονάδας, πόσο μάλλον μια τουριστική μονάδα. Κατά συνέπεια, το σχέδιο υλοποιήθηκε από ιδιωτικές επιχειρήσεις (αγροκτήματα ή μικρούς συνεταιρισμούς), με αποτέλεσμα κυρίως την κατασκευή δωματίων, αγροτικών κατοικιών, μικρών ξενώνων ή άλλων μορφών αγροτικής στέγασης. Αυτά τα μειονεκτήματα, μαζί με την έλλειψη συντονισμένου συστήματος παρακολούθησης από οργανισμούς της ΕΕ ή / και εθνικές οντότητες, έχουν συμβάλει σημαντικά στον τρέχοντα χαρακτήρα του αγροτουρισμού στην Ελλάδα. Σύμφωνα με το Υπουργείο Γεωργίας, οι στόχοι των αγροτουριστικών προγραμμάτων είναι οι εξής: διαφοροποίηση των αγροτικών δραστηριοτήτων. νέο και μη γεωργικό εισόδημα για τους αγρότες · ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων σε

αγροτικές περιοχές · βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και των συνθηκών εργασίας για τους αγροτικούς πληθυσμούς · πρόληψη της αγροτικής ερήμωσης · προώθηση και υποστήριξη των κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων των αγροτικών γυναικών. Αυτοί οι θεμελιώδεις στόχοι περιλαμβάνονται επίσης στον επίσημο ελληνικό ορισμό του αγροτουρισμού. Σύμφωνα με τον ιστότοπο του Υπουργείου Γεωργίας (www.minagric.gr), Ο «αγροτουρισμός» αναφέρεται σε «διάφορες τουριστικές δραστηριότητες μικρής κλίμακας, οικογενειακής ή συνεταιριστικής προέλευσης που δημιουργούνται σε αγροτικές περιοχές από άτομα που εργάζονται στη γεωργία». Ο κύριος στόχος του είναι να δημιουργήσει εναλλακτικές ευκαιρίες εργασίας και να αυξήσει τα κέρδη. " Τέλος, αξίζει να υπογραμμιστεί η σύνδεση των επίσημων πηγών του αγροτουρισμού με το "αγροτικό ειδύλλιο" και οι υπερβολικά ρομαντικές απόψεις της αγροτικής ζωής. Για να αναφέρω για άλλη μια φορά το Υπουργείο Γεωργίας, "ο αγροτουρισμός είναι ένα είδος τουρισμού που επιτρέπει στους επισκέπτες να περάσουν τις διακοπές τους σε μια ήσυχη περιοχή, κοντά στη φύση, και με απλούς αγρότες που εξακολουθούν να είναι προσκολλημένοι στη γη και την παράδοση." Οι επισκέπτες μπορούν να μάθουν για τα ελληνικά αγροτικά έθιμα και παραδόσεις, αλλά το πιο σημαντικό, μπορεί να απολαμβάνουν τη ζεστή ανθρώπινη «φιλοξενία» και τους αυθόρμητους καλούς τρόπους ». Παρά τους υψηλούς επίσημους στόχους και τη γλώσσα «αγροτική ειδυλλιακή», η έλλειψη εθνικής ή τοπικής στρατηγικής αγροτουρισμού αποδεικνύει ότι ο αγροτουρισμός στο σύνολό του δεν είναι ούτε σημαντικό στοιχείο ενός μεγαλύτερου τουριστικού σχεδίου ή μιας στρατηγικής αγροτικής ανάπτυξης. Οι κανόνες και οι πρωτοβουλίες χρησιμοποίησαν περισσότερο για να παρέχουν οικονομική βοήθεια σε επιλέξιμες συμμετοχές παρά ως όχημα για ένα πραγματικό σχέδιο ή στρατηγική. Ως αποτέλεσμα, η συνέργεια μεταξύ περιουσιακών στοιχείων ή επιχειρήσεων στον ίδιο κλάδο είναι περιορισμένη. Η προώθηση του τουρισμού, οι συμβουλευτικές υπηρεσίες και η κατάρτιση, καθώς και η διοίκηση μονάδων, ανατίθενται σε ιδιωτικές μικρής

κλίμακας επιχειρήσεις ή οργανισμούς τοπικής ανάπτυξης (Ιακωβίδου κ.ά. 1999; Anthopoulos et al.2000). Οι επίσημοι αριθμοί του ελληνικού Υπουργείου Γεωργίας σχετικά με τον συνολικό αριθμό μονάδων είναι αντικρουόμενοι. Σύμφωνα με τον επίσημο «οδηγό» του Υπουργείου, ο αριθμός των μονάδων είναι 706 (εξαιρουμένων των μονάδων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο των έργων LEADER I, II και PLUS), με μέσο όρο 9,5 κλίνες ανά μονάδα. Ωστόσο, σύμφωνα με έναν άλλο επίσημο οδηγό που διατίθεται στον ίδιο ιστότοπο, ο αριθμός είναι 891 μονάδες, εκ των οποίων το 35,7% προσφέρει διαμονή, το 46,2% προσφέρει διαμονή και πρωινό, το 6,7% προσφορά διαμονής, το πρωινό και το μεσημεριανό γεύμα και το 11,4% είναι δωμάτια προς ενοικίαση με κοινόχρηστη κουζίνα ή επιπλωμένα δωμάτια (Ελληνικό Υπουργείο Γεωργίας). Το πραγματικό ποσοστό είναι πιθανό να είναι μεγαλύτερο, δεδομένου ότι οι επίσημες πηγές αναφέρουν συχνά στοιχεία από προηγούμενες περιόδους προγραμματισμού και χρηματοδότησης. Τα δεδομένα για την τρέχουσα εποχή (2000–6) δεν είναι ακόμη πλήρως διαθέσιμα. Με βάση τις μελέτες περίπτωσης μας, προβλέπουμε ότι οι συνολικοί αριθμοί θα αυξηθούν κατά 30 έως 50%. Μια ενδελεχής εξέταση των δεδομένων δείχνει ότι στο επίπεδο του νομού (NUTS 3), η μέση τιμή των αγροτουριστικών εκμεταλλεύσεων είναι 2,04 εκμεταλλεύσεις αγροτουρισμού ανά 1.000 εκμεταλλεύσεις, με μέγιστη τιμή οκτώ εκμεταλλεύσεων, ενώ δεν υπάρχουν εκμεταλλεύσεις σε 20 νομούς. Όλες οι τιμές είναι εξαιρετικά χαμηλές, υποδηλώνοντας α

Τις τελευταίες δεκαετίες, η ανάπτυξη του ελληνικού αγροτουρισμού έχει συνδεθεί με την πολιτική της ΕΕ, με την τελευταία να θεσπίζει προγράμματα χρηματοδότησης για την προώθηση και επιδότηση δραστηριοτήτων αγροτουρισμού. Όπως για παράδειγμα ο Κανονισμός 1257/1999, τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΡΟΡ) της 1ης, 2ης και 3ης Κοινοτικής Υποστήριξης Πλαισίου Υποστήριξης (ΚΠΣ), και οι κοινοτικές πρωτοβουλίες Leader I, Leader II και Leader Plus. Το έργο LEADER I (1995) είναι ένα πρόγραμμα ενεργοποίησης απομακρυσμένων ή αγροτικών πόρων σε αγροτικές περιοχές στην Ελλάδα. Στόχος του είναι να προωθήσει πρωτοβουλίες που σχετίζονται με την ενεργοποίηση της γεωργικής ανάπτυξης, την επαγγελματική κατάρτιση και την τοπική ανάπτυξη. Οι τοπικοί συμμετέχοντες έχουν την ευκαιρία να προτείνουν ολοκληρωμένες λύσεις για την ανάπτυξη των κοινοτήτων τους. Το πρόγραμμα LEADERS II είναι συνέχεια του προγράμματος LEADERS I. Το πρόγραμμα LEADER II είναι συνέχεια του σχεδίου LEADER I, το οποίο έχει εφαρμοστεί από το 1994 έως το 1999. Η κοινοτική συμμετοχή αντιπροσωπεύει το 50% του συνολικού κόστους του έργου. Το LEADER + είναι ένα νέο έργο που στοχεύει στην επίλυση των προβλημάτων των αγροτικών κοινοτήτων στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το 2006. Και οι ΟΤΑ είναι πλέον υπεύθυνες για την υλοποίηση των δύο προηγούμενων σχεδίων LEADER. Ένα ακόμα πρόγραμμα είναι το ολοκληρωμένο πρόγραμμα αγροτικής ανάπτυξης που αποτελεί μια περιφερειακή πρωτοβουλία για αγροτικές ορεινές και φτωχές περιοχές. Η προτεραιότητα 6 του Σχεδίου Κεντρικής Περιφερειακής Ανάπτυξης της Μακεδονίας 2000-2006 παρείχε υποστήριξη σε αυτό. Το Axis 3 είναι η τελευταία πρωτοβουλία του ΟΠΑΠ, η οποία ξεκίνησε το 2013 και ήταν αρχικά η πρωτοβουλία «αγροτική ανάπτυξη» (Παππάς, 2013). Ο κύριος στόχος του σχεδίου είναι η διαφοροποίηση σε μη γεωργικές βιομηχανίες και η δημιουργία και επέκταση πολύ μικρών επιχειρήσεων.

Υπάρχουν πολλές διαφορές στον αγροτουρισμό μεταξύ Ελλάδας και άλλων χωρών, και είναι σαφές ότι η Ελλάδα υστερεί σε αυτόν τον τομέα. Δεδομένου ότι η ανάπτυξη του αγροτουρισμού βασίζεται κυρίως στις προσπάθειες του ιδιωτικού τομέα και όχι της κυβέρνησης, η Ελλάδα δεν έχει οργανωμένο αγροτουρισμό που συνδυάζει υπαίθριες διακοπές, κατανάλωση τοπικών γεωργικών προϊόντων και προώθηση της γεωργικής κληρονομιάς (Ιακωβίδου, 2006).

4.2. Φορείς αγροτουρισμού στην Ελλάδα

Οι αρμόδιες αρχές αναλαμβάνουν δράση γύρω από τη γεωργική τουριστική βιομηχανία και διασφαλίζουν την κανονική λειτουργία της. Εδώ υπάρχει ένα ευρύ φάσμα συμμετεχόντων διάφορους φορείς , καθώς και ελληνικά ιδρύματα. Ο κυβερνητικός τομέας είναι ο κύριος μοχλός της γεωργικής τουριστικής πολιτικής. Σε περίπτωση εκμετάλλευσης της περιουσίας τους, το κράτος και άλλοι δημόσιοι οργανισμοί μπορούν να ασκούν οικονομικές δραστηριότητες. Οι κυβερνητικοί οργανισμοί ή τα δημόσια ιδρύματα (ΕΟΤ) έχουν αναπτύξει ορισμένες παρόμοιες επιχειρηματικές υποθέσεις.

Για παράδειγμα, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στις τουριστικές επιχειρήσεις, μέσω των διαφόρων συμβάσεων . Συχνά οι δήμοι και οι κοινότητες (ΟΤΑ) έχουν καλύτερη εμπειρία και κατανόηση της κατάστασης στις αγροτικές περιοχές και μπορούν να οργανώσουν με επιτυχία τον αγροτικό τουρισμό (Λογοθέτης, 1988). Ο εμπορικός τομέας παίζει ολοένα και

σημαντικότερο ρόλο στην ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού. Σε πολλούς τομείς, η ιδιωτική πρωτοβουλία ξεπερνά τη δημόσια πρωτοβουλία και είναι ο αποφασιστικός παράγοντας, ειδικά όταν λειτουργεί σε ίσους όρους. Μπορεί να υπάρχουν εταιρείες ατομικές, ανώνυμες, περιορισμένης ευθύνης και άλλοι τύποι ιδιωτικών εταιρειών που εμπλέκονται στην ανάπτυξη του αγροτουρισμού στην Ελλάδα (Λογοθέτης, 1988).

Τα τελευταία χρόνια, η δημιουργία αναπτυξιακών εταιρειών έχει αρχίσει να αυξάνεται, και μπορεί επίσης να συνδυαστεί με τις δραστηριότητες των δημόσιων οργανισμών. Αυτές οι εταιρείες επιδιώκουν να επεκτείνουν την ανάπτυξη περιοχών μέσω κοινοτικής χρηματοδότησης κυρίως μέσω εθνικών έργων (Λογοθέτης, 1988). Οι εταιρείες του παρέχουν εξαιρετική βοήθεια στους κατοίκους στην εκπαίδευση και πληροφορίες σχετικά με το πρόγραμμα αγροτουρισμού.

Κεφάλαιο 5: Ο αγροτουρισμός στην Περιφέρεια Θεσσαλίας

5.1. Η περιφέρεια Θεσσαλίας

Η Θεσσαλία είναι μια ελληνική γεωγραφική περιοχή. Η Θεσσαλία ήταν γνωστή ως Αιολία στην αρχαιότητα. Οι νομοί της είναι Λάρισα, Μαγνησία, Τρίκαλα και Καρδίτσα. Η Θεσσαλία έχει συνολικό μέγεθος 14.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Μοιράζεται όρια με την περιοχή της Μακεδονίας στα βόρεια, την περιοχή της Κεντρικής Ελλάδας στα νότια, την Ήπειρο στα δυτικά και το Αιγαίο Πέλαγος στα

ανατολικά. Τα νησιά των Σποράδων ανήκουν διοικητικά στην περιοχή της Θεσσαλίας.

Η Θεσσαλία είναι μια τεράστια εύφορη πεδιάδα που περιβάλλεται κυρίως από βουνά και συνορεύει ανατολικά με το Αιγαίο Πέλαγος. Η περιοχή έχει ένα ηπειρωτικό κλίμα με τεράστιες διακυμάνσεις θερμοκρασίας. το καλοκαίρι, μπορεί να είναι αρκετά ζεστό, και το χειμώνα, μπορεί να παγώσει. Ο ποταμός Πηνειός διασχίζει τη θάλασσα μέσω της όμορφης κοιλάδας των Τεμπών και είναι ο μεγαλύτερος ποταμός της Θεσσαλίας.

Η Λάρισα είναι η πρωτεύουσα της περιοχής. Οι δύο μεγάλες πόλεις είναι η Λάρισα και ο Βόλος. Η Θεσσαλία περιβάλλεται από ψηλά βουνά: το βουνό του Ολύμπου στα βόρεια (συνορεύει με το νομό Μακεδονίας), το βουνό της Πίνδου στα δυτικά (που συνορεύει με την Ήπειρο), το βουνό του Παρνασσού στα νότια (που συνορεύει με την Κεντρική Ελλάδα), και τα βουνά Όσσα και Πήλιο ανατολικά (σχηματίζοντας ένα φυσικό φράγμα κατά της θάλασσας).

Πολλά αρχαία ευρήματα έχουν βρεθεί στη Θεσσαλία, ιδιαίτερα στο Σέσκλο και στο Διμήνι. Οι αρχαίες πόλεις Τρίκαλα, Farsala), Λάρισα και Φέρραις ήταν οι πιο σημαντικές (τώρα Velestino). Οι κυριότερες αιτίες για την ελάχιστη επίδραση των Θεσσαλών στην ελληνική ιστορία ήταν η γεωγραφική απομόνωση και η σύγκρουση μεταξύ των βασιλέων δυναστειών. Η Θεσσαλία υπήρξε από καιρό μια από τις σημαντικότερες αγροτικές περιοχές της Ελλάδας, με καλλιέργειες όπως καλαμπόκι, ρύζι, καπνό, ελιές, λαχανικά και φρούτα (εσπεριδοειδή). Υπάρχει ακόμη επαρκής

χώρος για ζώα και, από την αρχαιότητα, για την εκτροφή αλόγων. Η βιομηχανία επικεντρώνεται κυρίως στο Βόλο (Λιμάνι) και στη Λάρισα.

Οι κάτοικοι της Θεσσαλίας αντιπροσωπεύουν είναι το 6,7% του πληθυσμού της Ελλάδας.. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από ένα εξαιρετικά μεταβλητό τοπίο, το οποίο διαθέτει μερικές από τις πιο εύφορες γεωργικές πεδιάδες της χώρας. Η Θεσσαλία ειδικεύεται έντονα στον γεωργικό τομέα.

Η περιοχή της Θεσσαλίας είναι μια άλλη εξαιρετική επιλογή για τον αγροτουρισμό επειδή έχει μεγάλες αγροτικές περιοχές και ως εκ τούτου, προσφέρει μια ποικιλία επιλογών. Η οικονομία της Θεσσαλίας βασίζεται ευρέως στη γεωργία και την κτηνοτροφία. Τα τοπικά προϊόντα είναι απολύτως νόστιμα και ο χαλαρός, ήρεμος ρυθμός ζωής διατηρεί πολλά παραδοσιακά χαρακτηριστικά. Ενώ οι τουρίστες βρίσκονται εκεί, μπορούν να προσπαθήσουν να ταΐσουν αγελάδες, να συλλέξουν πρόβειο γάλα στις φάρμες, να οργώσουν το χώμα και να μαζέψουν μέλι από τις κυψέλες. Επιπλέον, στη λίμνη Πλαστήρα, μπορεί κάποιος να κάνει ιππασία και να δοκιμάσει τοπικά προϊόντα όπως τραχανά και καπνιστή πέστροφα.

Σύμφωνα με το Σχέδιο Μάρκετινγκ του Τουριστικού Προϊόντος της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Marketing Greece, 2016), το θεμελιώδες στρατηγικό χαρακτηριστικό της Θεσσαλίας είναι το φάσμα των φυσικών πόρων, το οποίο, όπως αναφέρεται στην προηγούμενη έρευνα, μπορεί να διακρίνει την Περιοχή όταν χρησιμοποιείται μείγμα. Τα Μετέωρα, η πλούσια κοιλάδα της Θεσσαλίας, που οδηγεί σε έναν ισχυρό πρωτογενή τομέα, καθώς και βελτιωμένος εξοπλισμός διανομής (οδικοί και σιδηροδρομικοί) και ανακαινισμένα πανεπιστήμια και κολέγια, θεωρούνται ως τα βασικά στρατηγικά πλεονεκτήματα της τοποθεσίας.

Σύμφωνα με το "Marketing Product Marketing Plan Thessaly" (Marketing Greece, 2016), η Περιφέρεια Θεσσαλίας διαθέτει ένα ευρύ χαρτοφυλάκιο με περισσότερα από 35 εξειδικευμένα τουριστικά προϊόντα, όπως αξιοθέατα, θρησκευτικά μνημεία, παραλίες, τοπικά προϊόντα και εκδηλώσεις που αναδεικνύουν την ειδική χαρακτηριστικά και μοναδικά χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος "Θεσσαλία".

5.2. Ο αγροτουρισμός στην Θεσσαλία

Ο αγροτουρισμός στη Θεσσαλία διακρίνεται από ένα ευρύ φάσμα προϊόντων που διατίθενται σε τοποθεσίες προστιθέμενης αξίας. Είναι ένα είδος τουρισμού που συμβάλλει σημαντικά στην εθνική οικονομία. Υπάρχουν πολλά τουριστικά αξιοθέατα στην περιοχή, όπως αμπελώνες, ελαιοτριβεία, μουσεία και αρχαία μνημεία. Ο προορισμός έχει τη δική του εκδοχή των κατευθυντήριων γραμμών Σένγκεν της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την τουριστική ανάπτυξη. Έχει επίσης το δικαίωμα μερίδιό του σε τουριστικά αξιοθέατα, όπως αμπελώνες και άλλα αξιοθέατα.

Υπάρχουν διάφορα τουριστικά αξιοθέατα στην Π.Ε. Λάρισα, κυρίως στα βουνά του Νοτιοανατολικού Ολύμπου και του Κισσάβου.

Οι εταιρείες αγροτουρισμού στο βουνό του Ολύμπου διανέμονται κυρίως στην Ελασσόνα και στα χωριά Λιβάδι και Σαραντάπορο στην επαρχία Ελασσόνας. Αυτά τα χωριά είναι γνωστά για τα τοπικά αγροτικά προϊόντα ΠΟΠ τους: στον Κίτσαβο, στην Αγία, τη Σπηλιά, την Ανατολή και τα Αμπελάκια, από τον Αγιόκαμπο έως το Στόμιο. .

Τα αγροτουριστικά αγαθά και υπηρεσίες που παρέχονται στα προαναφερθέντα μέρη συνδέονται κυρίως με καταλύματα και φαγητό, αλλά υπάρχουν επίσης επιχειρήσεις που διοργανώνουν υπαίθριες αθλητικές δραστηριότητες.

Ωστόσο, ορισμένες αγροτουριστικές επιχειρήσεις βρίσκονται σε κοινότητες γύρω από τη Λάρισα, τον Τύρναβο και τα Φάρσαλα. Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται παραπάνω είναι ως επί το πλείστον επισκέψιμα αγροκτήματα και Συνεταιρισμοί Αγροτουρισμού Γυναικών, αν και υπάρχουν επίσης οινοποιεία για επίσκεψη.

Οι εταιρείες που έχουν γραφτεί στα τουριστικά μητρώα παρατίθενται στους καταλόγους του SEAGE και του Αγροτουριστικού Συλλόγου Θεσσαλίας, καθώς και στους ιστότοπους αγροτουριστικών τοποθεσιών και εταιρειών , ενώ συνήθως εμφανίζονται με τυχαία σειρά σε ιστοσελίδες όπως agrotourismos.gr, exormiseis.gr, openfarm.gr, winesurveyor.weebly.com κ.λπ

Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΉ ΕΝΟΤΗΤΑ Μαγνησίας και το νησιωτικό σύμπλεγμα των Σποράδων, προσελκύουν μεγάλο αριθμό ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών . Σε αυτήν την περιοχή, το 73% συνολικό αριθμό κλινών (ξενοδοχείων και ενοικιάσεων δωματίων) που παρέχονται στην Περιφέρεια Θεσσαλίας 84 . (Εισαγωγή, 2019). Οι σημαντικότεροι τουριστικοί πόροι είναι οι παραλίες και τα γραφικά χωριά του Πηλίου, της Σκιάθου, της Σκοπέλου και της Αλοννήσου και η πόλη του Βόλου

Οι δραστηριότητες αγροτουρισμού που συγκεντρώνονται στον προορισμό χρησιμεύουν ως σημαντικοί παράγοντες στην αύξηση των τοπικών

αγροτουριστικών προορισμών τα τελευταία χρόνια. Αυτές οι δραστηριότητες υπάρχουν σε αρκετά γνωστά χωριά του Πηλίου καθώς και στα μικρότερα νησιά Σποράδες, Σκιάθο, Σκόπελο και Αλόνησο. Σύμφωνα με μια σειρά διοικητικών αποφάσεων, που δημοσιεύθηκαν στις Εφημερίδες της Κυβέρνησης 594 / / 77, 594 / D / 78, 374 / D / 80 και 383 / D / 97, πολλά χωριά του Πηλίου και γειτονικές περιοχές έχουν χαρακτηριστεί ως παραδοσιακοί οικισμοί. . Η πρωταρχική περιοχή για εναλλακτικό τουρισμό, η χερσόνησος του Πηλίου, περιλαμβάνει χωριά και πόλεις όπως ο Άγιος Ανδρέας, που βρίσκεται κοντά στο βορειοδυτικό άκρο της χερσονήσου, το οποίο προσφέρει πληθώρα αρχαίων ελληνικών ερειπίων, καθώς και πληθώρα εκλεκτών επιλογών για φαγητό. Επιπλέον, υπάρχουν δύο θέρετρα, η Μαγνησία και οι Σποράδες, στη νότια ακτή της χερσονήσου, μαζί με ένα συμβατικό μοντέλο τουρισμού γνωστό ως «Ήλιος και Θάλασσα», που συμπληρώνει τους στόχους των τοπικών κοινοτήτων παρέχοντας μια ομοιόμορφη κατανομή τα κέρδη και τα οφέλη του τουρισμού. Μερικές από τις επιχειρήσεις που αναφέρονται έχουν εμφανιστεί σε καταλόγους όπως το SEAGE .

Τα Τρίκαλα είναι γνωστά για τα πολύ δημοφιλή τουριστικά σημεία που έχουν , τα οποία χρησιμεύουν ως πόλος έλξης για ταξιδιώτες από όλο τον κόσμο. Η Μονή Παγκόσμιας Κληρονομιάς της UNESCO των Μετεώρων στην πόλη Καστράκι της Καλαμπάκας, καθώς και οι κοντινοί γεωμορφολογικοί και βραχώδεις σχηματισμοί, αποτελούν κορυφαίας σημασίας για την περιοχή όσον αφορά τους τουριστικούς προορισμούς.

Στη συνέχεια, σε δημοτικότητα και κίνηση, τα Περιοιλιώτικα Λιβάδια, με το χιονοδρομικό κέντρο και τις ορεινές πόλεις της ευρύτερης περιοχής (Ελάτη, Περούλι, Πύλη και Νεραϊδοχώρι), η πόλη των Τρικάλων και η Καλαμπάκα ολοκληρώνουν τη λίστα.

Οι διαθέσιμες υπηρεσίες αγροτουρισμού και αγαθά περιλαμβάνουν: καταλύματα, διανυκτέρευση και τροφοδοσία, καθώς και πολλές άλλες επιλογές αναψυχής και ψυχαγωγίας που παρέχονται στο φυσικό περιβάλλον. Οι περισσότερες από τις εταιρείες που λειτουργούν στους προορισμούς που αναφέρονται παραπάνω είναι το τυπικό είδος διαμονής και ξενώνων, παραδοσιακών εστιατορίων / ταβερνών και καφέ, εταιρειών που προσφέρουν αθλητικές δραστηριότητες στην ύπαιθρο, αγροκτήματα ανοιχτά στο κοινό, εργαστήρια εκθέσεων και παραγωγής που είναι επικεντρώθηκε σε τοπικά προϊόντα και μικρές μονάδες παραγωγής με δυνατότητα επίσκεψης.

Μια από τις πιο όμορφες αγροτουριστικές τοποθεσίες της Θεσσαλίας είναι η Καρδίτσα , η οποία αποτελείται από μια μεγάλη ποικιλία αγροτουριστικών οργανώσεων. Τα περισσότερα από αυτά βρίσκονται σε ορεινά χωριά κοντά στη λίμνη Πλαστήρα, σε πόλεις όπως τα Αγράφα, αλλά μπορεί επίσης να βρεθούν σε περιοχές γύρω από την πόλη της Καρδίτσας και του Μουζάκι.

Οι παρεχόμενες υπηρεσίες διακοπών, αναψυχής και φαγητού και ποτού είναι κατάλληλες για τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παραθεριστών, ιδίως όσον αφορά τα καταλύματα και τις διανυκτερεύσεις καθώς και την προετοιμασία γευμάτων. Ενώ υπάρχουν παραδοσιακά καταλύματα, όπως ξενώνες και ξενοδοχεία, παραδοσιακά εστιατόρια / ταβέρνες, αθλητικά πρακτορεία που οργανώνουν υπαίθριες δραστηριότητες, αγροκτήματα και εργαστήρια εκθέσεων και παραγωγής για τοπικά προϊόντα, ένα επισκέψιμο αγρόκτημα ή δύο, και εκθέσεις και μονάδες παραγωγής που φιλοξενούν μικρούς επισκέπτες λειτουργούν επίσης στην περιοχή.

Η αγορά αγροτουρισμού της Περιφέρειας Θεσσαλίας περιλαμβάνει: κυρίως Έλληνες (στο 62% του πληθυσμού) και μη Έλληνες (38% του πληθυσμού). (INSETE, 2019):

Οι τουρίστες συχνά προέρχονται από την ηπειρωτική χώρα και γειτονικές περιοχές, όπως η Βοιωτία και η Φωκίδα. Υπάρχουν επίσης και οι τουρίστες που έχουν μόνιμη κατοικία στην περιοχή και έρχονται από αλλού μόνο για να δουν έναν φίλο ή ένα μέλος της οικογένειας.

Η Περιφέρεια Θεσσαλίας σχεδιάζει και υλοποιεί διάφορα έργα που περιλαμβάνουν δύο διαστάσεις για περισσότερα από δύο χρόνια. Το κύριο μέλημα επικεντρώνεται στο μάρκετινγκ και στοχευμένη προώθηση μάρκετινγκ προορισμών και τοπικών προϊόντων. Η δεύτερη ανησυχία αφορά το μάρκετινγκ διαφόρων τουριστικών τοποθεσιών, αγαθών και εμπειριών στην περιοχή μέσω ψηφιακών μέσων. Το 2017, ορίστηκε η εκτέλεση των καθορισμένων δραστηριοτήτων προώθησης. Η χρήση της εκπαίδευσης, με χρονικό ορίζοντα ολοκλήρωσης των παραπάνω δραστηριοτήτων το 2019, θα είναι επίσης μια σημαντική προσέγγιση.

Το πρόγραμμα ήταν το αποτέλεσμα της διαβούλευσης με όλους τους ενδιαφερόμενους, και συνίστατο στην προκαταρκτική δημιουργία ενός στρατηγικού σχεδίου, καθώς και στον προκαταρκτικό ορισμό του περιεχομένου και των εργαλείων του ιστότοπου για την προώθηση του «προϊόντος» του τουρισμού, που προηγήθηκαν της εγκατάστασης ενός ενεργού ιστότοπου για τον ιστότοπο "Thessaly.com" Επιπλέον, η περιοχή έχει ξεκινήσει την πρωτοβουλία ERASMUS + 2019, η οποία προορίζεται να έχει άμεσο αντίκτυπο στο στόχο της προσφοράς νέων επενδύσεων και επιχειρήσεων στην περιοχή μέσω της δράσης "Agro- Tour-Tourism-Agro" το 2018 και το 2019. Η περιοχή αναπτύσσει μια μακροπρόθεσμη τουριστική

στρατηγική που θα χρησιμεύσει επίσης για την επέκταση της τουριστικής βιομηχανίας. Υπάρχει πολύ σημαντική λειτουργία για τους Δήμους και τις Τοπικές Κοινότητες της Περιφέρειας Θεσσαλίας. Εξαιτίας αυτού, η τοπική αυτοδιοίκηση χρησιμεύει ως καταλύτης, δεδομένου ότι έχει την πρωτοβουλία γνώση, εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των ανθρώπων.

Ο σκοπός της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι να υποστηρίξει τη συμμετοχή όλων των μελών στη διαδικασία ανάπτυξης και ελέγχου της περιοχής. Για την επίτευξη αυτών των στόχων, θα χρησιμοποιηθεί μια ποικιλία προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την Ευρώπη και του UNWTO, καθώς και άλλων οργανισμών, όπως η αειφόρος ανάπτυξη, η εκπαίδευση, η κατάρτιση και η κατάρτιση τοπικών πληθυσμών και τουριστών. Ένα σημαντικό μέρος αυτού είναι η δικτύωση των τουριστικών και παραγωγικών επιχειρήσεων, η διαχείριση διαδικασιών και ο έλεγχος των επιπτώσεων.

Κεφάλαιο 6: Μεθοδολογία

Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα υπάρχει σημαντική αύξηση του εναλλακτικού τουρισμού όπου έχει δημιουργήσει την ανάγκη βελτίωσης των ήδη υπάρχοντων τουριστικών υποδομών αλλά και την δημιουργία άλλων καινούριων. Αυτό βέβαια βοηθά στην εξέλιξη της οικονομίας για την χώρα μας καθώς και στην ανάπτυξη σε κοινωνικά και πολιτισμικά επίπεδα.

Η διαδικασία της έρευνας ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2021 και ολοκληρώθηκε τον Μάιο του ίδιου έτους. Για την επίτευξη των στόχων της εργασίας, η έρευνα πραγματοποιήθηκε χρησιμοποιώντας ένα ερωτηματολόγιο, το οποίο διανεμήθηκε μέσω email και facebook όμως, υπήρχαν και μερικές απαντήσεις οι οποίες πραγματοποιήθηκαν τηλεφωνικά. Ο κυριότερος σκοπός αυτής της έρευνας ήταν είναι να τεκμηριωθεί το προφίλ τόσο των τουριστών όσο και των επισκεπτών στην περιφέρεια Θεσσαλίας σε σχέση με την συμμετοχή τους σε αγροτουριστικές δραστηριότητες. Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από Έλληνες τουρίστες που διέμεναν σε μονάδες αγροτουρισμού στην περιφέρεια Θεσσαλίας. Το ερωτηματολόγιο καταρτίστηκε ηλεκτρονικά μέσω της πλατφόρμας Google Forms και οι συμμετέχοντες το συμπλήρωσαν πατώντας τον σύνδεσμο που τους οδηγούσε σε αυτό. Η επεξεργασία του ερωτηματολογίου έγινε μέσω της εφαρμογής IBM SPSS 26.00. Το ερωτηματολόγιο είναι συγκεκριμένο και η χρήση των ερωτήσεων που έγιναν μπορούσαν να απαντηθούν από όλους. Σημαντικό στοιχείο για το ερωτηματολόγιο αυτό αποτελεί το γεγονός ότι οι πιο προσωπικές ερωτήσεις δεν είναι υποχρεωτικές προς απάντηση από τους ερωτηθέντες.

Ο στόχος του ερωτηματολογίου είναι η συλλογή πληροφοριών για τουρίστες και επισκέπτες αγροτουριστικών μονάδων του νομού Θεσσαλίας. Αυτό το προφίλ θα περιλαμβάνει το ήμισυ των δημογραφικών χαρακτηριστικών τους και το ήμισυ της προοπτικής τους για τον αγροτουρισμό στην περιοχή, αλλά και γενικά. Το δείγμα απαρτίζεται από 100 άτομα. Η διάρκεια της ανάγνωσης και των απαντήσεων στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου διήρκεσε από 10-15 λεπτά.

Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε δύο μέρη (Παράρτημα 1). Η πρώτη ενότητα αφορά τα δημογραφικά στοιχεία των τουριστών. Περιέχει 7 ερωτήσεις σχετικά με το φύλο, την ηλικία, την τοποθεσία μόνιμης κατοικίας, το επάγγελμα, το επάγγελμα και την ομάδα οικογενειακού εισοδήματος. Το δεύτερο συστατικό αποτελείται από 13

ερωτήσεις που αποτελούν το προφίλ του αγροτουρισμού του δείγματος. Αυτές οι ερωτήσεις θα χρησιμοποιηθούν για να διαπιστωθεί εάν οι επισκέπτες γνωρίζουν τη διαθεσιμότητα του αγροτουρισμού στην περιοχή, πώς έλαβαν αυτές τις γνώσεις, πώς αντιλαμβάνονται την ποιότητά της.

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου χωρίζονται στις παρακάτω θεματικές ενότητες:

- Τύπος καταλύματος
- το είδος των προσφερόμενων υπηρεσιών
- προφίλ αγροτουριστών
- αξιολόγηση των αγροτουριστικών καταλυμάτων

Οι άνωθι θεματικές ενότητες δημιουργήθηκαν κατά βάση με τα κυριότερα σημεία εξέτασης του κεντρικού μας ζητήματος. ένα από αυτά παρουσιάζουν το προφίλ των τουριστών, όπως η ηλικία η εκπαίδευση, το επάγγελμα, η καταγωγή. Τα υπόλοιπα αναφέρονται στα καταλύματα και πώς ήταν οι εντυπώσεις των αγροτουριστών σε αυτά.

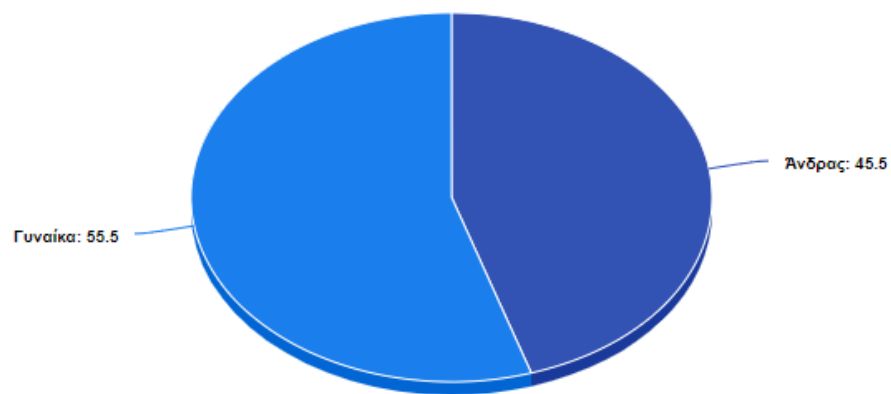
Κεφάλαιο 7: Ανάλυση ευρημάτων

7.1. Δημογραφικά στοιχεία

Το δείγμα αποτελείται από 45 άνδρες και 55 γυναίκες (βλ, Διάγραμμα 1).

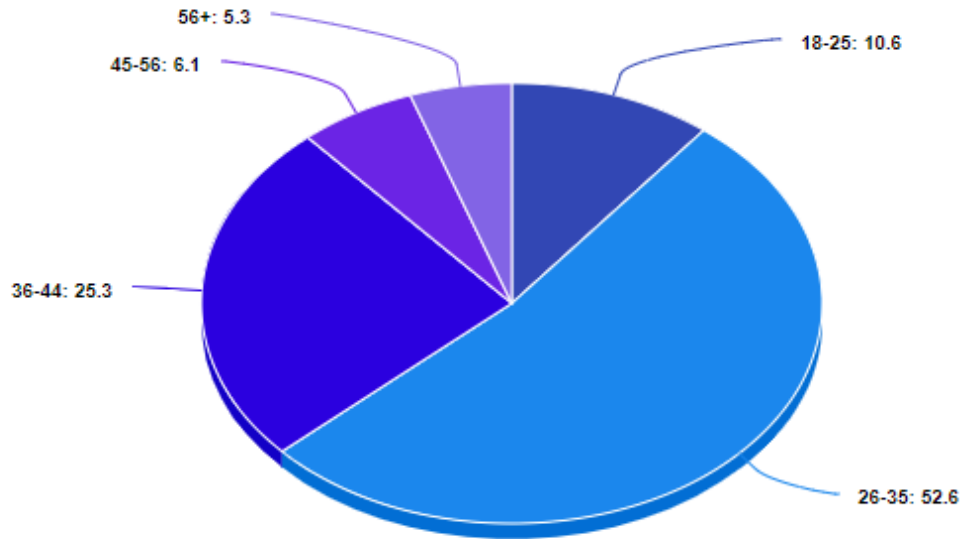
Διάγραμμα 1 : Φύλο

Πηγή : Αποτελέσματα έρευνας

Ηλικία : Η ηλικία των συμμετεχόντων φαίνεται στο πιο κάτω διάγραμμα (Διάγραμμα 2). Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ανήκουν στο ηλικιακό γκρούπ «26-35».

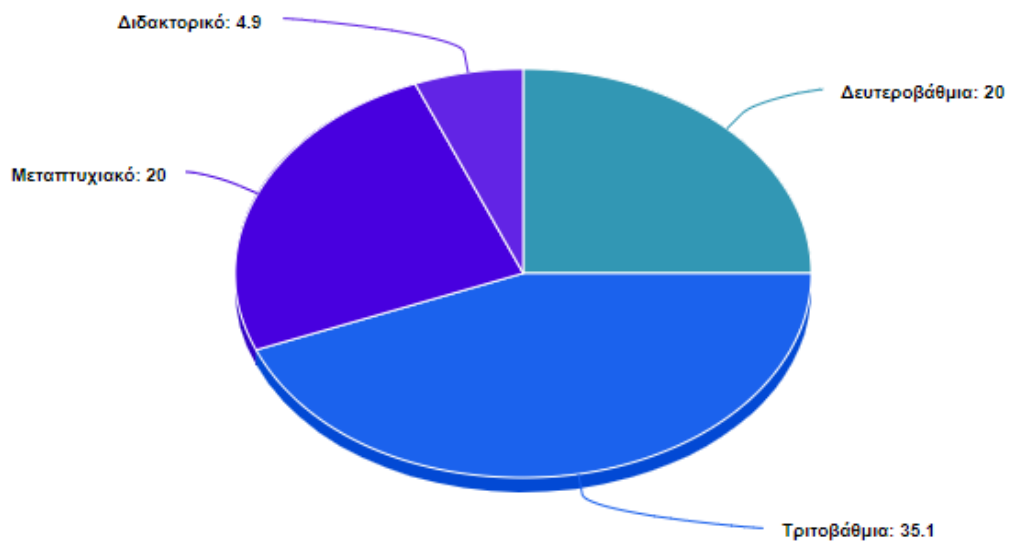
Διάγραμμα 2 : Ηλικία

Εκπαίδευση

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων είναι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ενώ το 20% των ερωτηθέντων είναι κάτοχοι μεταπτυχιακού και το 20% απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

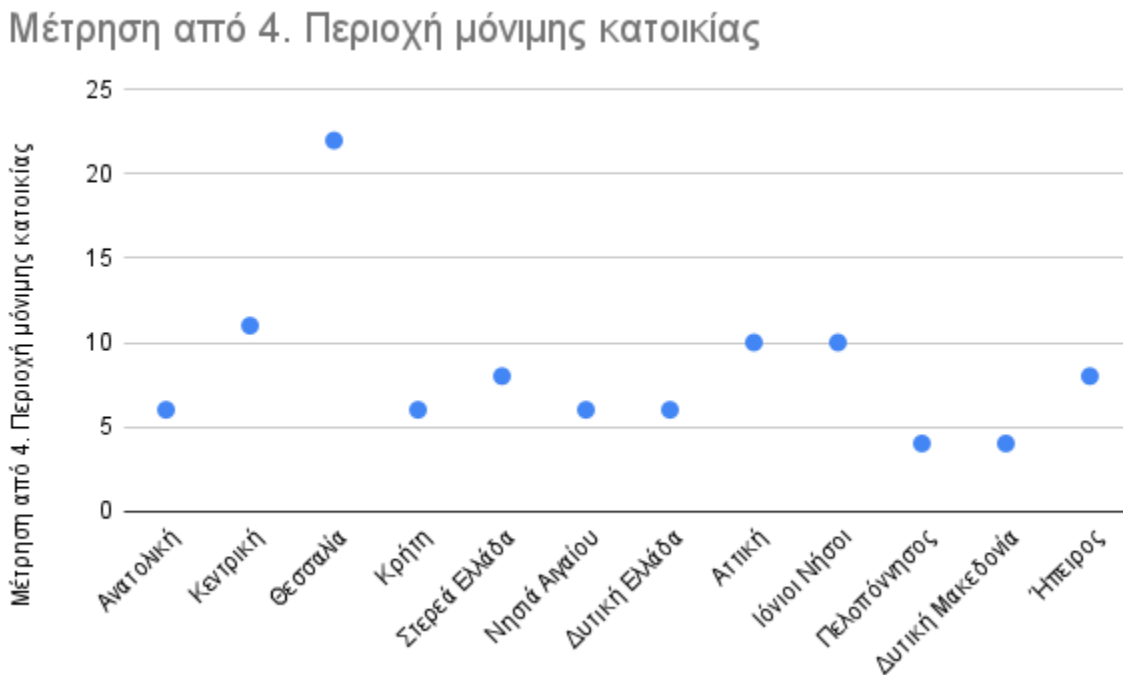
Διάγραμμα 3: Εκπαίδευση

Μόνιμη κατοικία

οι ερωτηθέντες απάντησαν ποια είναι η περιοχή μόνιμης κατοικίας τους. Με αυτόν τον τρόπο επιδιώκεται η καταγραφή τυχόν χωρικών μοτίβων των ατόμων που επισκέπτονται τη Θεσσαλία. Σύμφωνα λοιπόν με τις απαντήσεις τους η πλειοψηφία ήταν κάτοικοι νομού Θεσσαλίας, Αττικής και κεντρικής Μακεδονίας ενώ μικρά ήταν τα ποσοστά των άλλων περιοχών.

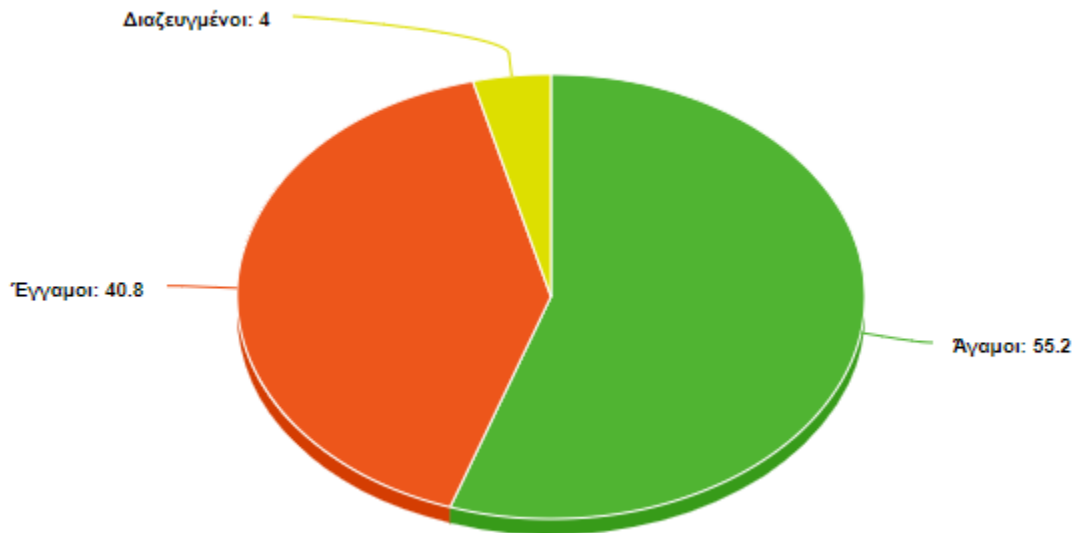
Διάγραμμα 4: Μόνιμη κατοικία

Οικογενειακή κατάσταση

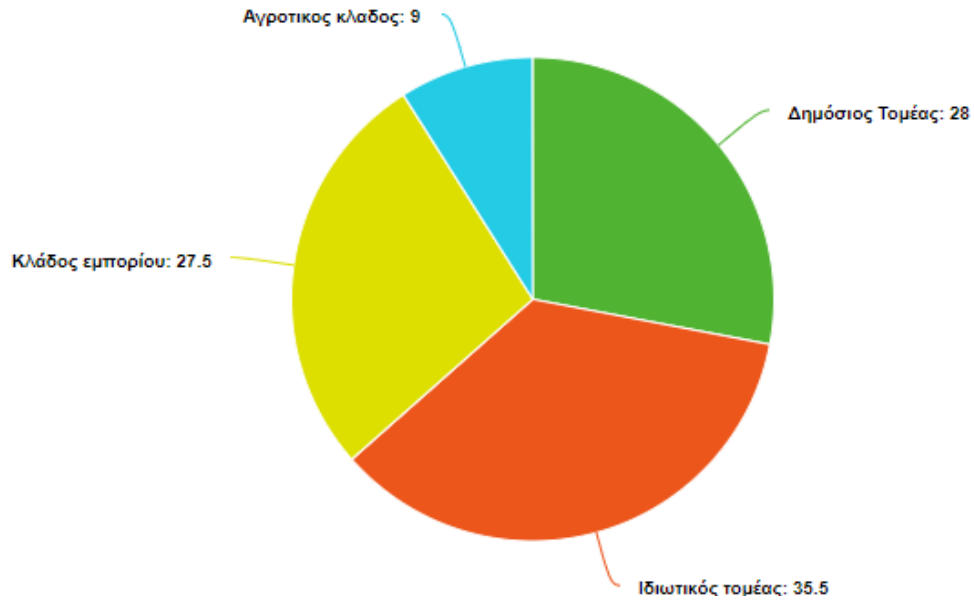
Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ήταν άγαμοι (55.2%) ενώ μόλις το 4 % των ερωτηθέντων ήταν διαζευγμένοι.

Διάγραμμα 5 : Οικογενειακή κατάσταση

Στην ερώτηση 'Ποιός κλάδος αποτελεί την κύρια πηγή εισοδημάτων σας?' η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησαν πως είναι ο Ιδιωτικός τομέας 35,5 % με δεύτερο κλάδο απασχόλησης το εμπόριο , 27,5% ενώ ο δημόσιος τομέας αντιπροσωπεύει το 28% των συμμετεχόντων και ο αγροτικός κλάδος το 9%.

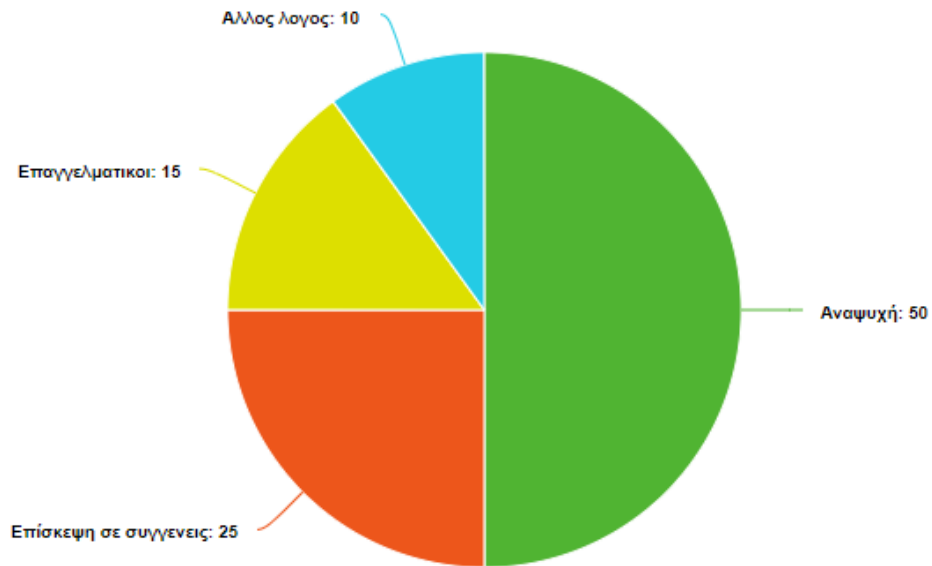
Διάγραμμα 6: Κλάδος απασχόλησης

Λόγοι επίσκεψης

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων απάντησαν πως επισκέφτηκαν τον νομό Θεσσαλίας για λόγους αναψυχής (50 %) ενώ ένα 25 % απάντησε πως επισκεπτόταν συγγενείς ή φίλους.

Διάγραμμα 7 : Λόγοι επίσκεψης

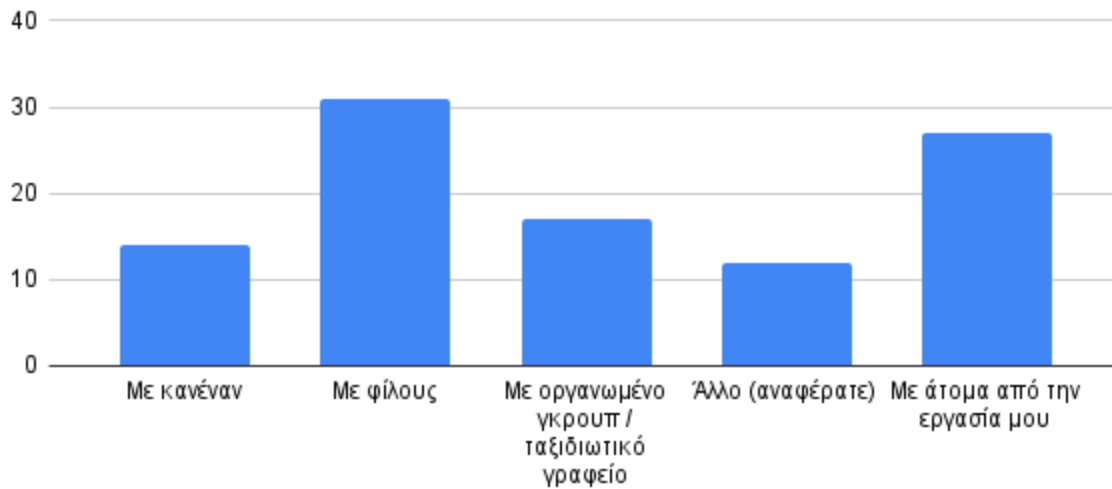

7.2. Αξιολόγηση τουριστικού προϊόντος της περιοχής

Το 14,7% των ερωτηθέντων απάντησε τους ταξίδευε μόνος το 30,4% ανέφερε πως ταξίδευε με συγγενείς ή φίλους το 26,5% με συνεργάτες και το 11,8% απάντησε άλλο.

Διάγραμμα 8 :Συντροφιά ταξιδιού

Μέτρηση από 8.Αναφέρατε με ποιον επισκεφτήκατε την περιοχή ;

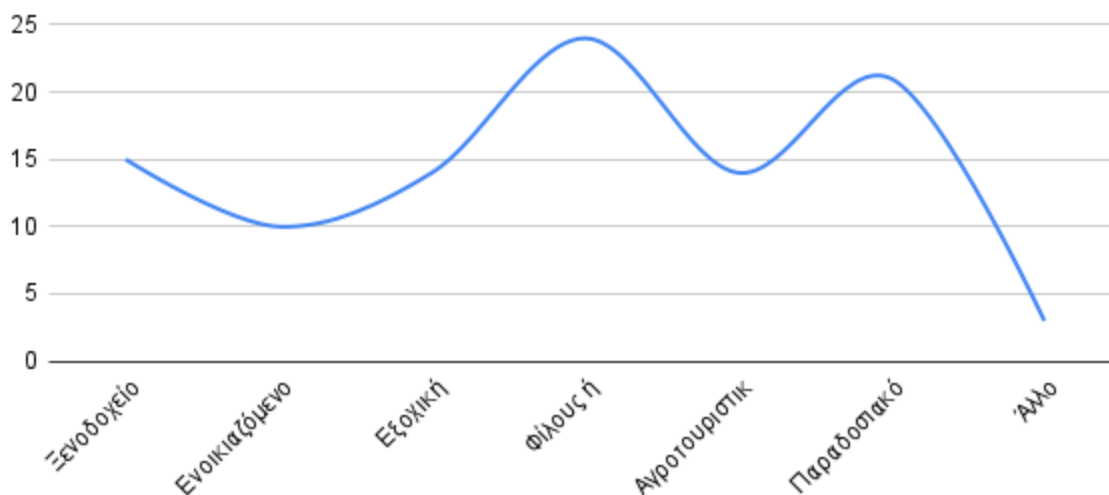

Μέτρηση από 8.Αναφέρατε με ποιον επισκεφτήκατε την περιοχή ;

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε πως διέμεναν σε ξενοδοχείο 25% και σε ενοικιαζόμενα καταλύματα 25%.Ενώ μόνο ένα 15% διέμεινε σε αγροτουριστικά καταλύματα

Διάγραμμα 9 : Τύπος καταλυμάτων

Μέτρηση από 10. Κατά την επίσκεψή σας στη Θεσσαλία ,
διαμένετε σε:

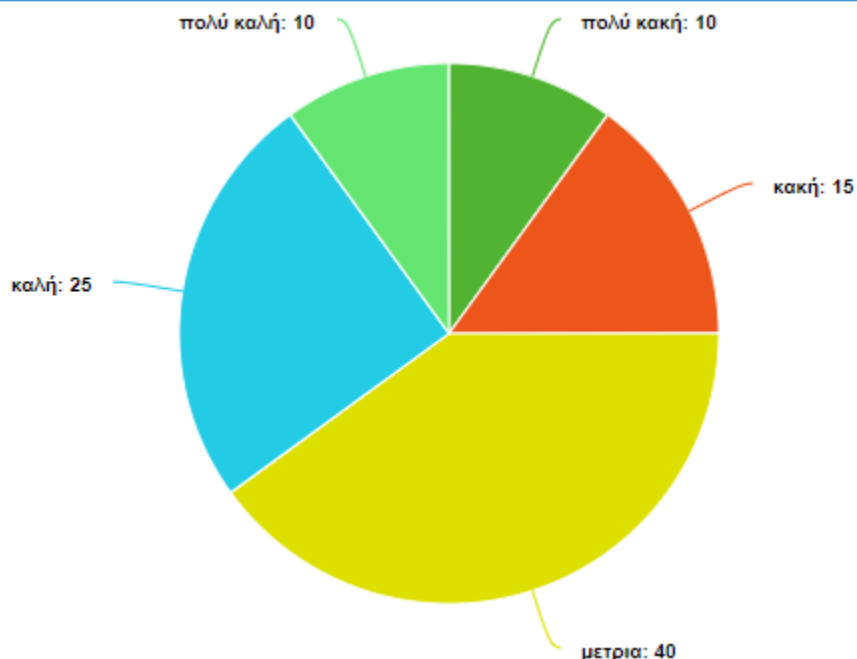
Μέτρηση από 10. Κατά την επίσκεψή σας στη Θεσσαλία , διαμένετε σε:

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων απάντησαν πως έχουν διαμείνει στην Θεσσαλία δύο με τρεις φορές το 50% το 15% απάντησε πως έχει επισκεφτεί τη Θεσσαλία τρεις με πέντε φορές το 10% απάντησε μία μόνο φορά.

Σε ότι αφορά την αξιολόγηση της εμπειρίας των ερωτηθέντων από αγροτουριστικά καταλύματα του νομού Θεσσαλίας το 40% ανέφερε πως η εμπειρία του ήταν μέτρια ενώ το 25% ανέφερε πως η εμπειρία του είναι καλή μόνο το 10% απάντησε τους εμπειρία και ήτανε πολύ καλή και το 10 % ανέφερε πως η εμπειρία του ήταν πολύ κακή.

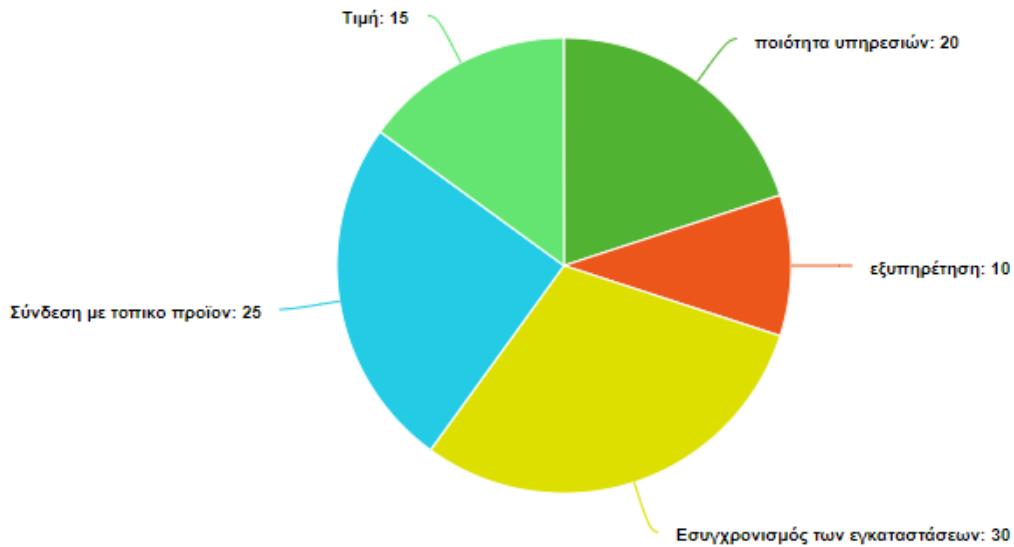
Διάγραμμα 10 : Αξιολόγηση εμπειρίας απο αγροτουριστικά καταλύματα του Νομού Θεσσαλίας

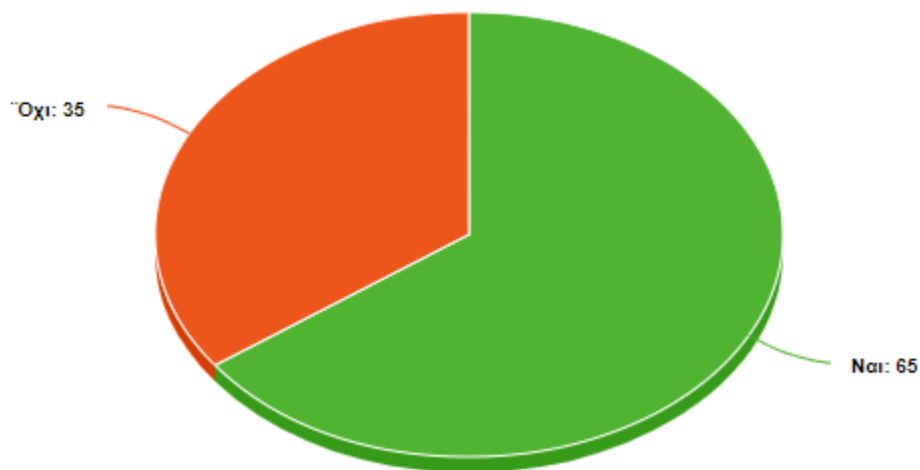
Στην ερώτηση εάν χρειάζεται κάτι να αλλάξει τα αγροτουριστικά καταλύματα οι συμμετέχοντες απάντησαν : Το 30% απάντησε πως τα αγροτουριστικά καταλύματα πρέπει να εκσυγχρονιστούν το 25% απάντησε πως πρέπει να υπάρχει μεγαλύτερη σύνδεση με το Τοπικό προϊόν το 15% απάντησε πως χρειάζεται βελτίωση στις τιμές ενώ το 20% απάντησε πως οι ελλείψεις βρίσκονται στην ποιότητα των υπηρεσιών και μόνο ένα 10% απάντησε πως το προβληματικό σημείο στα αγροτουριστικά καταλύματα είναι η εξυπηρέτηση

Διάγραμμα 11 : Προτάσεις αλλαγών

Το 65% των ερωτηθέντων απάντησε πως θα επέλεγε ξανά να επισκεφτεί ένα αγροτουριστικό κατάλυμα.Ενώ το 35% απάντησε πως δε θα το επέλεγε.

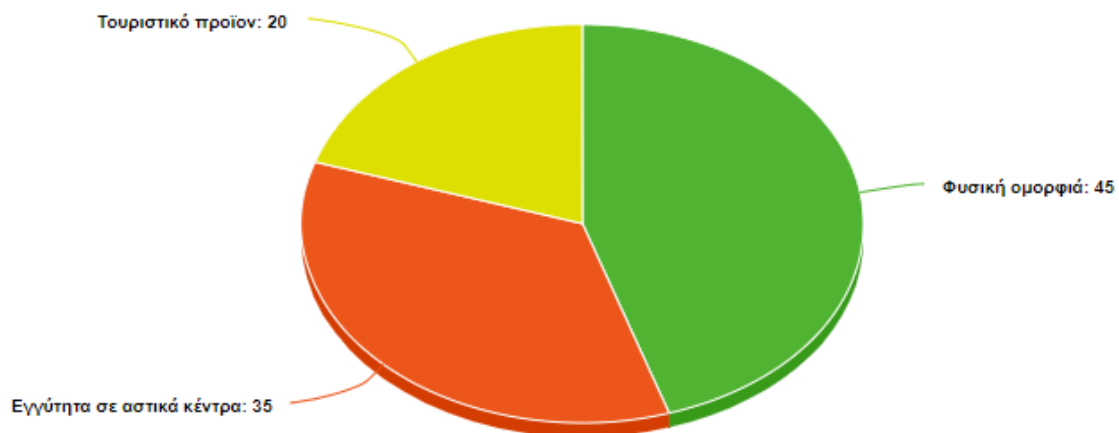
Διάγραμμα 12 : Επανάληψη επίσκεψης σε αγροτουριστικό κατάλυμα

Την ερώτηση ποια χαρακτηριστικά του νομού Θεσσαλίας σας ελκύουν να τον επισκεφτείτε, η πλειοψηφία των συμμετεχόντων στην έρευνα απάντησε πως ένα

πολύ βασικό στοιχείο για το οποίο επισκέπτεται το νομό Θεσσαλίας είναι η φυσική του ομορφιά, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό απάντησε πως επιλέγει το νομό Θεσσαλίας λόγω της εγγύτητας με τα μεγάλα αστικά κέντρα το τέλος λιγότεροι συμμετέχοντες απάντησαν πως ο λόγος για τον οποίο επισκέπτεται το νομό Θεσσαλίας είναι το ίδιο το τουριστικό του προϊόν.

Διάγραμμα 13 : Λόγοι επίσκεψης νομού Θεσσαλίας

Κεφάλαιο 8 : Συμπεράσματα

8.1.Σύνοψη αποτελεσμάτων έρευνας

Όσον αφορά τα δημογραφικά στοιχεία, το ήμισυ του δείγματος είναι γυναίκες και το μισό είναι άνδρες, το οποίο ήταν σκόπιμο από την αρχή. Σταθμίσαμε το δείγμα

ως προς την περιοχή κατοικίας και διαπιστώσαμε ότι η πλειοψηφία των ατόμων είναι μεταξύ των ηλικιών 36 και 44 ετών/Όσον αφορά το αγροτουριστικό προφίλ του δείγματος, η μεγάλη πλειοψηφία γνωρίζει τη διαθεσιμότητα αγροτουριστικών καταλυμάτων στο Νομό Θεσπρωτίας , η οποία είχε προβλεφθεί από την αρχή. Η μεγάλη πλειοψηφία τους έχει επισκεφθεί επίσης ένα από αυτά, κατά μέσο όρο δύο φορές τα τελευταία δύο χρόνια. Αξιοσημείωτο είναι πως η πλειοψηφία των ερωτηθέντων απάντησε πως τα αγροτουριστικά καταλύματα χρήζουν βελτιώσεων και είναι πολύ σημαντικό να συνδεθούν με τα τοπικά προϊόντα όπως και επίσης να εκσυγχρονιστούν από τις απαντήσεις αυτές καταλαβαίνουμε ότι ένα βασικό πρόβλημα το οποίο αντιμετωπίζει ο αγροτουρισμός σήμερα στην Ελλάδα είναι η ύπαρξη προβλημάτων που δεν είναι σύγχρονα και που δεν συνδέονται άμεσα με τον τόπο. Ενώ ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησε πως θα επισκεπτόταν ξανά αγροτουριστικά καταλύματα στο νομό Θεσσαλίας.

8.2. Συμπεράσματα και συζήτηση

Ο αγροτουρισμός είναι ένα από τα εναλλακτικά είδη τουρισμού που αναπτύσσεται συνεχώς στην Ευρώπη, την Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο. Στην Ευρώπη, καταβάλλονται προσπάθειες για την προώθηση του αγροτουρισμού με απώτερο στόχο την αγροτική ανάπτυξη και την αντιμετώπιση σημαντικών ζητημάτων όπως η απερίμωση των αγροτικών περιοχών και η μείωση της παραγωγικότητας της γεωργίας σε σχέση με τη μετάβαση του αγροτικού πληθυσμού σε μεγάλα μητροπολιτικά κέντρα.

Λόγω της έλλειψης μεγάλων αγροκτημάτων και άλλων γεωγραφικών και πολιτιστικών διαφορών, τα είδη αγροτουρισμού που είναι διαδεδομένα σε πολλές χώρες δεν μπορούν να εφαρμοστούν στην Ελλάδα. Η φυσική του εμφάνιση

Το Bed and Breakfast είναι ένας τύπος αγροτουρισμού που ανταποκρίνεται περισσότερο στις ελληνικές στατιστικές.

Το ερευνητικό στοιχείο του έργου στοχεύει στη διερεύνηση των βασικών πτυχών της Θεσσαλίας καθώς και στην τεκμηρίωση του προφίλ του αγροτουρισμού στην περιοχή. Ανακαλύφθηκε ότι ο νομός Θεσσαλίας διαθέτει όλους τους απαιτούμενους πόρους για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού, με τη βασική πτυχή και πλεονεκτική περιοχή να είναι ο παραδοσιακός της χαρακτήρας, το πλούσιο φυσικό περιβάλλον και ο εξαιρετικός και ανεκμετάλλευτος φυσικός πλούτος του. Αυτά τα χαρακτηριστικά 114 μπορούν να αξιοποιηθούν για την περαιτέρω ανάπτυξη της περιοχής από την άποψη του αγροτουρισμού και για την προσέλκυση τόσο του εσωτερικού όσο και του εισερχόμενου τουρισμού (Κωνσταντινίδης, 1993)..

Έτσι, σύμφωνα με τον ΕΟΤ, ο αγροτουρισμός είναι μια ανερχόμενη βιομηχανία τόσο στα Ιωάννινα όσο και στα Ζαγοροχώρια, τα οποία είναι μέρη ώριμης τουριστικής ανάπτυξης. Η αύξηση των αγροτουριστών τα τελευταία χρόνια υποδηλώνει ότι οι επισκέπτες επιθυμούν αυτού του είδους τη διαφορά στις τουριστικές τους επιλογές, και τα Ζαγοροχώρια κατέχουν τη δυναμική που είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

Τα αγροτουριστικά καταλύματα στα Ζαγοροχώρια παρέχουν μια σειρά δραστηριοτήτων σε επισκέπτες και πελάτες, φέρνοντάς τους σε επαφή με το περιβάλλον, την παράδοση και τον καθημερινό τρόπο ζωής των ντόπιων. Η πλειονότητα αυτών συγκεντρώνεται στο Πάπιγκο και στο Τσεπέλοβο, αλλά η Βοβούσα έχει πολλές ευκαιρίες ανάπτυξης, οι οποίες υποστηρίζονται επίσης από κυβερνητικές πρωτοβουλίες.

Στην τελευταία ενότητα της προσπάθειας, το προφίλ των τουριστών / επισκεπτών. Οι έρευνες σχεδιάστηκαν για να συλλάβουν τις απόψεις των ερωτηθέντων σχετικά

με τον αγροτουρισμό στη Θεσσαλία , τους περιορισμούς που περιορίζουν την περαιτέρω ανάπτυξη του, την κατεύθυνση στην οποία πρέπει να προωθήσει τον αγροτουρισμό, καθώς και τις απόψεις τους για τον μελλοντικό του αγροτουρισμό. Τα αποτελέσματα της μελέτης αποκάλυψαν ότι οι επισκέπτες επισκέπτονται την Θεσσαλία ως επί το πλείστον για ψυχαγωγικούς σκοπούς, ότι η πλειοψηφία δεν προτιμούσε ένα αγροτουριστικό ξενοδοχείο, ότι δεν ήταν εξοικειωμένοι με τον αγροτουρισμό και ότι εκείνοι που επισκέφτηκαν κάποια αγροτουριστικά καταλύματα στην περιοχή ήταν πολύ χαρούμενοι. Πιστεύουν ότι το κύριο πλεονέκτημα της περιοχής είναι ο παραδοσιακός της χαρακτήρας και πιστεύουν ότι ο αγροτουρισμός μπορεί να τους βοηθήσει.

Από την άλλη συγκρίνοντας την έρευνά μου με μία έρευνα που πραγματοποιήθηκε πολύ πρόσφατα (Οκτώβριος 2021) από το δημοσιογραφικό site **AGRO 24**, παρουσιάζει πως ο αγροτουρισμός στη Θεσσαλία ασθενεί, λόγω των τελευταίων φυσικών καταστροφών , όμως προτείνει στο πλαίσιο της κλιματικής κρίσης, τα φαινόμενα φυσικών καταστροφών είναι πιθανό να είναι πιο συχνά, δημιουργώντας νέες συνθήκες και δεδομένα. Σε αυτές τις συνθήκες η απάντηση χωρίζεται σε τρεις κατηγορίες :

⇒ η εδραίωση της πράσινης ανάπτυξης,

⇒ η πρόληψη έναντι των φυσικών καταστροφών και η αποκατάσταση μετά από μία φυσική καταστροφή. Έτσι προκύπτουν αρκετές προκλήσεις για τον αγροτουριστικό κλάδο, οι οποίοι θα πρέπει να εναρμονιστούν δημιουργικά με τις νέες συνθήκες. Και προς αυτή την κατεύθυνση, η στενή συνεργασία κυβέρνησης, τοπικής αυτοδιοίκησης και παραγωγικών φορέων είναι κρίσιμη και αναγκαία για το επιθυμητό αποτέλεσμα.

8.3 Προτάσεις

Είναι απαραίτητο, δεδομένου ότι η οικονομική και κοινωνική αναγέννηση της αγροτικής ανάπτυξης μπορεί να δημιουργήσει ικανοποίηση, οι δείκτες ανάπτυξης της πρέπει να περιλαμβάνουν το επίπεδο οικονομικής και κοινωνικής επιτυχίας που επιφέρει ο αγροτουρισμός. Οι μετρήσεις μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν ως βάση για μελλοντικό σχεδιασμό, παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση των συνεχιζόμενων χρηματοδοτούμενων προσπάθειών.

Ο ΕΟΤ πρέπει να έχει την εξουσία να παρακολουθεί και να εποπτεύει τις δραστηριότητες των αγροτουριστικών επιχειρήσεων. Κάθε νομός που προσφέρει αγροτουρισμό πρέπει να ξεκινήσει περαιτέρω διαφήμιση και συλλογή δεδομένων. Οι ομάδες τοπικής ανάπτυξης θα πρέπει να προωθήσουν τα έργα αγροτικής ανάπτυξης που πρέπει να υλοποιηθούν.

Οι αγρότες πρέπει να ενημερώνονται για τις δυνατότητες αγροτουρισμού. Εκτός από την προσφορά στέγασης, μπορεί να κερδίσουν επιπλέον χρήματα, βοηθώντας στον αγροτουρισμό, όπως υποδομές για ιππασία, οδηγούς διαδρομών και υποδομή για αθλητικές δραστηριότητες.

Οι ερευνητές πρέπει να γράψουν άρθρα σχετικά με τον αγροτουρισμό στην Ελλάδα. Χρησιμοποιήστε όλες τις τεχνικές μάρκετινγκ και τις λειτουργίες στον αγροτουρισμό, με ιδιαίτερη έμφαση στην έρευνα αγοράς (διεθνής-εθνική-τοπική), η οποία θα τους επιτρέψει να επιλέξουν τρέχουσες ομάδες καταναλωτών, αλλά και όπου θα τονίσουν τις απαιτήσεις και τη συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων στο 43 προσφορά αυτού του τουριστικού τύπου (Exarchos, 2003 σελ.31). Για τη διαφήμιση, τη διαμόρφωση και την προώθηση μέσω του μάρκετινγκ προϊόντων και της διαφήμισης. να χαράξει μια στρατηγική βασισμένη σε μια θεμελιώδη υπόθεση. Το

έργο θα αποτελείται από την επιλογή και υλοποίηση ενοτήτων πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων χωρικού και οριζόντιου χαρακτήρα που θα εκτίθενται για να βοηθήσουν στην ενίσχυση της εικόνας της Κρήτης ως τουριστικού προορισμού και να αποτελέσουν τη βάση για τον μελλοντικό του τουρισμό. Προώθηση του αρχιτεκτονικού, πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και των αρχαιολογικών χώρων και της αποκατάστασης του σχολείου. Να ενθαρρύνει τους εποίκους να προωθήσουν τα μοναδικά χαρακτηριστικά τους μέσω τοπικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων που προβάλλουν τη μοναδική ιστορία κάθε κοινότητας.

Όσον αφορά τους ανθρώπινους πόρους, να επιταχύνει και να πραγματοποιήσει τοπική κατάρτιση πληθυσμού που θα χρησιμεύσει ως βάση για μελλοντικές πρωτοβουλίες εταιρειών αγροτουρισμού. Ως αποτέλεσμα, οι διευθύνοντες σύμβουλοι των δημόσιων ιδρυμάτων θα πρέπει να διδάσκονται στον αγροτουρισμό και στη συνέχεια να μοιράζονται τις γνώσεις τους με την τοπική κοινότητα. Η περιβαλλοντική και πολιτική εκπαίδευση είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της ευαισθητοποίησης του κοινού για περιβαλλοντικά θέματα και την ενθάρρυνση της αειφόρου ανάπτυξης. Ο οικοτουρισμός, τα πολιτιστικά μονοπάτια, τα ορεινά καταφύγια, οι πλαγιές αναρρίχησης, οι τοποθεσίες κατάδυσης και τα σπήλαια είναι παραδείγματα συγκεκριμένων τουριστικών υποδομών που αναπτύσσονται και εκσυγχρονίζονται.

Η προώθηση μορφών αγροτουρισμού που παρέχουν στην Ελλάδα ένα ανταγωνιστικό πλεονέκτημα, όπως ένα διαφορετικό χρώμα " στα περίχωρα των τουριστικών και αστικών περιοχών, και περίπλοκες μορφές αγροτουρισμού, όπως τουριστικά κέντρα, χιονοδρομικά κέντρα, αθλητικά κέντρα και άλλα.

Είναι αναγκαία η διατήρηση αγροικιών σε παραδοσιακά χωριά για την κάλυψη των αναγκών του αγροτουρισμού, μέσω της εφαρμογής συγκεκριμένων κινήτρων για

ενίσχυση στην αποκατάσταση και ρύθμιση της ιδιοκτησίας σε περιπτώσεις μακροχρόνιας εγκατάλειψης. Επίσης είναι αναγκαία η ανάπτυξη πρότυπων κρατικών εκμεταλλεύσεων για αγροτική ανάπτυξη και χρήση ως κέντρα για την εκτέλεση εκπαιδευτικών προγραμμάτων τουρισμού.

Βιβλιογραφία

1. Αγροτικός Συνεργατισμός. Τεύχος 26. σελ. 38-39.
2. Ανδριώτης, Κ. (2007). Σημειώσεις μαθήματος Ζ' Εξαμήνου Αγροτουρισμός. ΤΕΙ Κρήτης. Ηράκλειο.
3. Αποστολόπουλος, Κ., Γιάγκου, Δ. (2005). Ήπιες μορφές του τουρισμού. Πανεπιστημιακές σημειώσεις. Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο .Αθήνα.
4. Αποστολόπουλος Κ., Σδράλη Β. Δ. (2009). «Εναλλακτικός και Ήπιος Τουρισμός Υπαίθρου» Θεωρητική προσέγγιση και εφαρμογές. Αθήνα: Ελληνοεκδοτική.
5. Ασκελή Σ.(2004). Επιχειρήστε αγροτουριστικά. Αθήνα: Εκδόσεις Κέρκυρα. European Network for Rural development (nd) Agrotourism Monitor Farms. Διαθέσιμο από https://enrd.ec.europa.eu/projects-practice/agritourism-monitor-farms_en
6. Γεροδήμου Ι. (2008) .Ο ρόλος του τουρισμού στην οργάνωση του αγροτικού χώρου: Η περίπτωση των Τζουμέρκων του Νομού Ιωαννίνων .(Διπλωματική Εργασία). Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών .Τμήμα Οικονομικής και Περιφερειακής Ανάπτυξης ,Αθήνα.
7. Γιαννόπουλος Δ.(2012) .Ανάπτυξη του Αγροτουρισμού στο νόμο Σερρών . (Πτυχιακή εργασία) Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα ,Θεσσαλονίκης . Θεσσαλονίκη.
8. Εξορμήσεις και Αγροτουρισμός : Ανακτήθηκε από [:http://www.exormiseis.gr/accom/central/fthiotida.htm](http://www.exormiseis.gr/accom/central/fthiotida.htm) Ruralis, vol. 39, no. 4, σελ 501–520.
9. Κοκκώσης Χ. (2000) .Τουριστική Ανάπτυξη και φέρουσα ικανότητα στα Νησιά .

10. Κοκκώσης Χ., Τσάρτας Π. και Γκρίμπα Ε. (2011) ' Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού : Ζήτηση και προσφορά νέων προϊόντων τουρισμού, Κριτική, Αθήνα
11. Κυριακάκη, Α. (2009). Απόψεις, Αντιλήψεις και Θέσεις της Τοπικής Κοινότητας σε έναν Ωριμο Τουριστικό Προορισμό για τα Ζητήματα της Τοπικότητας και της Βιώσιμης Τουριστικής Ανάπτυξης. Η περίπτωση της Χερσονήσου της Κρήτης. (Διδακτορική Διατριβή). Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Χίος
12. Κωνσταντινίδης Λ. (1985)Κίνητρα Περιφερειακής Ανάπτυξης στις χώρες της ΕΟΚ Διερεύνηση των δυνατοτήτων της Ελλάδας σε εθνικοπεριφερειακό και Κοινοτικό επίπεδο . Αθήνα (β έκδοση): εκδ. Δωρικός .
13. Κωνσταντινίδης Λ. (1993). *Αγροτουρισμός Σταθμός στο δρόμο για την τοπική ανάπτυξη*. Αθήνα :Εκδόσεις Δωρικός .
14. Λαγός Δ. (2016) *Θεωρητικές προσεγγίσεις στον τουρισμό*. Εκδόσεις Κριτική. Αθήνα.
15. Λογοθέτης, Μ. (1988). *Αγροτικός Τουρισμός*. Αθήνα Εκδόσεις Δωρικός.
16. Λύτρας Π. (1999). *Ξενοδοχειακή Ψυχαγωγία και Αναψυχή* .Αθήνα: Εκδόσεις Α Σταμούλης .
17. Μεταξάτος Π. (2008), *Αγροτουρισμός, Ένα σύγχρονο μοντέλο ήπιας τουριστικής ανάπτυξης*. Ελληνικά Καταλύματα, σελ. 18.
18. Παρταλίδου Μ. (2005), *Η προτυποποίηση ποιότητας ως παράγοντας διαχείρισης του αγροτικού τουρισμού*. Διδακτορική Διατριβή. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Τμήμα Γεωπονίας.

19. Παυλόπουλος Π. (2001) .Αθήνα. Ο Χειμερινός Τουρισμός στην Ελλάδα .Ανάλυση ,συμπεράσματα ,προτάσεις .Εκδόσεις Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων.
20. Συμεωνίδου Π. (2009) .Ανταγωνιστικότητα και Βιωσιμότητα Αγροτουριστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα .(Διδακτορική Διατριβή) . ΑΠΘ Σχολή Γεωπονίας .Θεσσαλονίκη
21. Σφακιανάκης, Μ. Κ. (2000) .*Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*. Αθήνα: Εκδόσεις Έλλην
22. Τσαπάκη Χ. (2011) .Ο Αγροτουρισμός στην Ελλάδα και στην Ευρώπη .(Διπλωματική εργασία).Πανεπιστήμιο Πειραιά ,τμήμα οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων ,Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών στη Δικαίωση Επιχειρήσεων ,Πειραιάς.
23. Τσάρτας, Π.Θεοδωρόπουλος Κ., Καλόκαρδου Ρ. κ.ά., (1995), *Οικονομικές επιπτώσεις του τουρισμού στους νομούς Κέρκυρας και Λασιθίου*, Αθήνα, ΕΚΚΕ-ΕΟΤ
24. Τσάρτας Π. (1996) .*Τουρίστες -Ταξίδια -τόποι -Κοινωνικές προσεγγίσεις* . Αθήνα :Εκδόσεις Εξάντας.
25. Τσάρτας Π.(επιμ.) .*Τουριστική Ανάπτυξη Πολυεπιστημονικές Προσεγγίσεις* .Αθήνα :Εκδόσεις Εξάντας.
26. Τσάρτας Π., Λύτρας , Π. (2017)*Τουρισμός, τουριστική ανάπτυξη : συμβολές ελλήνων επιστημόνων* . Εκδ. Παπαζηση , Αθήνα .
27. Τσεκούρας Γ.Θ και Συντελεστές (1990) .Μελέτη μεταβολής του πρότυπου του μαζικού τουρισμού .ΕΤΒΑ ΑΕ.ΕΝΒΙPLAN.

28. Anthopoulou, T. (2000) 'Agrotourism and the rural environment: constraints and opportunities in the Mediterranean less-favoured areas', in *Tourism and the Environment. Regional, Economic, Cultural and Policy Issues*, eds H. Briassoulis & J. Van der Straaten, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, The Netherlands, pp. 357–373.
29. Apostolopoulos, Y. & Sonmez, S. F. (1999) 'From farmers and shepherds to shopkeepers and hoteliers: constituency-differentiated experiences of endogenous tourism in the Greek island of Zakynthos', *International Journal of Tourism Research*, vol. 1, σελ 413–427.
30. Brunori, G. & Rossi, A. (2000) 'Synergy and coherence through collective action: some insights from wine routes in Tuscany', *Sociologia Ruralis*, vol. 40, no. 4, σελ 409–423.
31. Gidarakou, I. (1999) 'Young women's attitudes towards agriculture and women's new roles in the Greek countryside: a first approach', *Journal of Rural Studies*, vol. 15, no. 2, σελ 147–158. *South European Society & Politics* 75
32. Gousiou, K., Spilanis, I. & Kizos, T. (2001) 'Is agrotourism "agro" or "tourism"? Evidence from agrotourist holdings in Lesvos, Greece', *Anatolia*, vol. 12, no. 1, σελ 6–22.
33. Iakovidou, O. (1997) 'Agro-tourism in Greece: the case of women agro-tourism co-operatives of Ambelakia', *MEDIT*, vol. 8, no. 1, σελ 44–47.
34. Iakovidou, O. & Turner, C. (1995) 'The female gender in Greek agrotourism', *Annals of Tourism Research*, vol. 22, no. 5, σελ 481–483.
35. Iakovidou, O., Anthopoulou, T. & Triantafyllou, K. (1999) 'Innovative action of rural women in a mountain region. The case of the women's agrotourism co-

- operative of Agios Germanos (Hellas)', paper presented at Gender and Rural Transformation in Europe: Past, Present and Future Prospects, Wageningen, The Netherlands, 14–17 October.
36. Irvine, W. & Anderson, A. R. (2003) '*Small tourist firms in rural areas: agility, vulnerability and survival in the face of crisis*', International Journal of Entrepreneurial Behaviour and Research, vol. 10, no. 4, σελ 229–246.
37. Kazakopoulos, I. & Gidarakou, I. (2002) '*Women's cooperatives in Greece and the niche market challenge*', paper presented at ICA International Conference, Naoussa, Greece, May.
38. Kazakopoulos, L. & Gidarakou, I. (2003) '*Young women farm heads in Greek agriculture: entering. farming through policy incentives*', Journal of Rural Studies, vol. 19, σελ 397– 410. multifunctionality and rural development', Sociologia Ruralis, vol. 40, no. 4, σελ 512–528.
39. Koutsouris, A. (2002) '*Sustainable rural development and innovative mechanisms in Greece: the case of the Lake Plastiras area*', Innovative Structures for the Sustainable Development of Mountainous Areas (ISDEMA Project), Thessaloniki seminar, March.
40. Koutsouris, A. & Hatzantonis, D. (2002) '*The LEADER II initiative: aspects of evaluation of the Greek programme*', Agricultura Mediterranea, vol. 132, nos. 3–4, 198–207. LEADER files (1994) '*Marketing Quality Rural Tourism*', LEADER, , <http://ec.europa.eu/comm/archives/leader2/rural-en/biblio/touris/contents.htm>. .
41. Labrianidis, L. (Ed.) (2004) *The future of Europe's rural peripheries*, Ashgate, London.

42. Marsden, T. (1999) *'Rural futures: the consumption countryside and its regulation'*, Sociologia
43. Marsden, T., Banks, J., Renting, H. & van der Ploeg, J. D. (2001) *'The road towards sustainable rural development: issues of theory, policy and research practice'*, Journal of Environmental Policy and Planning, vol. 2, no. 2, σελ 75–83.
44. Meert, H., van Huylenbroeck, G., Vernimmen, T., Bourgeois, M. & van Hecke, E. (2005) *'Farm household survival strategies and diversification on marginal farms'*, Journal of Rural Studies, vol. 21, no. 1, σελ 81–97.
45. Miele, M. & Murdoch, J. (2002) *'The practical aesthetics of traditional cuisines: slow food inTuscany'*, Sociologia Ruralis, 42, . 4, σελ 312 –328.
46. Overbeek, G., Efstratoglou, S., Haugen, M. & Saraceno, E. (1998) *'Labour situation and strategies of farm women in diversified rural areas of Europe'*, CAP Study, CEC, Luxembourg.
47. Papakonstandinidis, A. L. (1993) *A (Agrotourism, Landmark on the Road to Local Development)*, Dorikos, Athens.
48. Ray, C. (2000) *'Editorial. The EU leader programme: rural development laboratory'*, Sociologia Ruralis, vol. 40, no. 2, σελ 163 –171.
49. Sharpley, R. (2002) *'Rural tourism and the challenge of tourism diversification: the case of Cyprus'*, Tourism Management, vol. 23, σελ 233– 244.
50. Slee, B. (1993) *'Endogenous development: a concept in search of a theory'*, Options Mediterraneennes, Series A, vol. 23, σελ 21 –41.
51. Sociologia Ruralis, vol. 44, no. 2, σελ 233–242.

52. Tsartas, P. (2003) '*Tourism development in Greek insular and coastal areas: sociocultural changes and crucial policy issues*', *Journal of Sustainable Tourism*, vol. 11, no. 2–3, σελ 116–132.
53. Van der Ploeg, J. D. & Renting, H. (2004) 'Behind the redux: a rejoinder to David Goodman'.
54. Van der Ploeg, J., Renting, H., Brunori, G., Knickel, K., Mannion, J., Marsden, T., De Roest, K., Sevilla-Guzman, E. & Ventura, F. (2000) '*Rural development: from practices and policies towards theory*', *Sociologia Ruralis*, vol. 40, no. 4, σελ 391–408
55. Williams, A. (1997) '*Tourism and uneven development in the Mediterranean*', in *The Mediterranean: Environment and Society*, eds R. King, L. Proudfoot & B. Smith, Arnold, London, σελ 208–225

Παράρτημα 1

Το παρακάτω ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε για την σύλλεξη πληροφοριών όσον αφορά το πως δραστηριοποιείται ο αγροτουρισμός στην Θεσσαλία σήμερα, πλεονεκτήματα καθώς και μειονεκτήματα με όσα συνεπάγονται αυτών. οι απαντήσεις θα χρησιμοποιηθούν για την έρευνα του ζητήματος αυτού και θα

προβληθούν στο Τμήμα Διοίκησης, Οικονομίας και επικοινωνίας Πολιτιστικών Μονάδων (Πύργος, Ηλείας). Ευχαριστώ εκ των προτέρων για τον πολύτιμο χρόνο που θα αφιερώσετε.

Ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο αυτό έχει καθαρά εκπαιδευτικό χαρακτήρα και είναι αυστηρά ανώνυμο. Η έρευνα διενεργείται στο πλαίσιο της πτυχιακής εργασίας με τίτλο << εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, Αγροτουρισμός και Τοπική οικονομική Ανάπτυξη. Η Περίπτωση της Περιφέρειας Θεσσαλίας.>> Τα στοιχεία της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για τις ανάγκες της εν λόγω εργασίας. Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τον χρόνο σας.

* Υποχρεωτική η κάτωθι απάντηση

1. Φύλο *:

Άνδρας

Γυναίκα

2. Ηλικία*:

18-25

26-34

35-44

⊙45-56

⊙Πάνω από 56 ετών

3.Εκπαίδευση:

⊙Δευτεροβάθμια

⊙Τριτοβάθμια

⊙Μεταπτυχιακό

⊙Διδακτορικό

4. Περιοχή μόνιμης κατοικίας*:

⊙Ανατολική Μακεδονία & Θράκη

⊙Κεντρική Μακεδονία

⊙Θεσσαλία

⊙Ιόνιοι Νήσοι

⊙Αττική

⊙Πελοπόννησος

⊙Κρήτη

⊙Δυτική Μακεδονία

⊙Ήπειρος

⊙Δυτική Ελλάδα

☉Στερεά Ελλάδα

☉Νησιά Αιγαίου

5.Οικογενειακή κατάσταση:

☉Άγαμος

☉Έγγαμος

☉Διαζευγμένος

☉Χήρος

6.Ποιός κλάδος αποτελεί την κύρια πηγή εισοδημάτων σας*;

☉Δημόσιος τομέας

☉Ιδιωτικός τομέας

☉Κλάδος εμπορίου

☉Αγροτικός κλάδος

7.Ποιος είναι ο σκοπός της επίσκεψης σας στη Θεσσαλία*;

☉ Αναψυχή

☉ Επίσκεψη σε συγγενείς / Οικογένεια

☉ Επαγγελματικοί λόγοι

☉ Άλλο.....

8. Αναφέρατε με ποιον επισκεφτήκατε την περιοχή* ;

- ⊗ Με κανέναν
- ⊗ Με φίλους
- ⊗ Με άτομα από την εργασία μου
- ⊗ Με οργανωμένο γκρουπ / ταξιδιωτικό γραφείο
- ⊗ Άλλο (αναφέρατε).....

9. Πόσες φορές έχετε επισκεφθεί το Νομό Θεσσαλίας*;

- ⊗ Μια
- ⊗ 2-3 φορές
- ⊗ 3-5 φορές
- ⊗ Πάνω από 5 φορές

10. Κατά την επίσκεψη σας στη Θεσσαλία , διαμένετε σε*:

- ⊗ Ξενοδοχείο
- ⊗ Ενοικιαζόμενο κατάλυμα
- ⊗ Φίλους ή συγγενείς
- ⊗ Αγροτουριστικό κατάλυμα
- ⊗ Παραδοσιακό ξενώνα

- Ⓒ Εξοχική κατοικία
- Ⓒ Άλλο (αναφέρατε)

11 . Πως αξιολογείτε την εμπειρία σας από τα αγροτουριστικά καταλύματα του Νομού Θεσσαλίας*;

- Ⓒ Πολύ κακή
- Ⓒ Κακή
- Ⓒ Μέτρια
- Ⓒ Καλή
- Ⓒ Πολύ καλή

12. Τί πιστεύετε πως πρέπει να αλλάξει στα αγροτουριστικά καταλύματα*;

- Ⓒ Ποιότητα υπηρεσιών
- Ⓒ Εξυπηρέτηση
- Ⓒ Εκσυγχρονισμός των εγκαταστάσεων
- Ⓒ Σύνδεση των υπηρεσιών με το τοπικό προϊόν

13. Θα επιλέγατε να επισκεφθείτε ξανά ένα αγροτουριστικό κατάλυμα *;

- Ⓒ Ναι
- Ⓒ Όχι

